

KURSSIKUVAUKSET

Kursseja valitessasi tutustu alla oleviin kurssikuvauksiin ja Opinto-oppaan sivuilla 50–51 olevaan aukeamaan oman opintosuunnitelman tekemiseksi.

Kuvauksissa kunkin kurssin kohdalla on **kurssin nimi** ja **lukujärjestyskoodi**, **pakollisuus**, **suoritustapa** ja **-järjestys**, **kurssisisältö** sekä **arviointiperusteet**.

Englannin kielen erilaisten oppimäärien (A-kieli, B1-kieli) kurssit opetetaan A1-kielen kurssikuvauksien mukaan. Myös A-saksan ja A-ranskan oppimäärät opetetaan A1-kielen kurssikuvauksien mukaan.

Käytetyt lyhenteet:

pa = *pakollinen kurssi*

vsy = *valtakunnallinen syventävä kurssi*

ksy = *koulukohtainen syventävä kurssi*

so = *soveltava kurssi*

oo = *kurssi suoritetaan opetukseen osallistuen*

io = *kurssi voidaan suorittaa myös itsenäisesti opiskellen*

HUOM!

Lukuvuonna 2014–2015 eivät toteudu seuraavat kurssit: LI7, MAA16, MAV, YH5 ja ÄI10.

Kurssit FY11/KE6 ja KU4/KU5 toteutuvat vuorovuosina.

Kysy asiaa opinto-ohjaajaltasi ja opettajaltasi

BIOLOGIA

B1

BI1 Eliömaailma

(pa, oo, numerojärjestys)

Johdatus biologiaan: ekologian tasot ja ekologiset prosessit. Eläinten käyttäytyminen. Evoluutioteorian perusteet. Eliömaailman luokittelu. Kokeita ja laborointeja. **Arviointiperusteet:** Kirjallinen ja suullinen näyttö. Kokeet.

BI2 Solu ja perinnöllisyys

(pa, oo, numerojärjestys)

Solujen rakenne ja toiminta. Perinnöllisyystieteen perusteet ja periytyminen. Laborointeja. **Arviointiperusteet:** Kirjallinen ja suullinen näyttö. Kokeet.

BI3 Ympäristöekologia

(vsy, oo, vapaa kurssin BI1 jälkeen)

Ekologia ja ympäristönsuojelu: Lajien ja elinympäristöjen uhanalaisuus ja suojelu, ihmisen toiminnan aiheuttamia häiriöitä luonnon kiertokulussa, maailmanlaajuisia ympäristökysymyksiä, Suomen ekosysteemit, kaupunkiluonnon ekologia ja siinä tapahtuneet muutokset. Kokeita, maastotöitä, vierailuja. **Arviointiperusteet:** Kirjallinen ja suullinen näyttö. Kokeet.

BI4 Ihmisen biologia

(vsy, oo, vapaa kurssin BI1 jälkeen)

Ihmisen biologia: Ihmisen solujen ja kudosten erityispiirteet, elimistöjen rakenne, toiminta ja merkitys, elintoimintojen säätely, ihmisen lisääntyminen, ihmisen elämäntapa, perimän merkitys, elimistön sopeutuminen ja puolustusmekanismit. Kokeita ja laborointeja. **Arviointiperusteet:** Kirjallinen ja suullinen näyttö. Kokeet.

BI5 Bioteknologia (vsy, oo, vapaa pakollisten kurssien jälkeen)

Solu- ja mikrobiologia: Solun hienorakenne ja solujen välinen viestintä, solut proteiinien valmistajina, geenien toiminta, geeniteknologia ja sen mahdollisuudet, mikrobit ja niiden merkitys, biotekniikka teollisuudessa, kasvien ja eläinten jalostus, geenitekniiikan etiikka ja lainsäädäntö. Laborointeja. **Arviointiperusteet:** Kirjallinen ja suullinen näyttö. Kokeet.

BI6 Biologian työkurssi (so, oo, vapaa pakollisten kurssien jälkeen)

Laborointeja ja maastotöitä. Mahdollisuuksien mukaan vierailukäyntejä. **Arviointiperusteet:** Suoritusmerkintä, ei numeroarvostelua.

ELOKUVATYÖ

ITE

ITE1 Elokuvatyö 1 (so, oo, suositellaan 1. opiskeluvuodelle)

Peruskurssi. Opiskellaan kuvaamista, editointia ja elokuvakerrontaa. Tehdään kuvaus- ja leikkausharjoituksia sekä lopputyönä elokuvat pienryhmissä. Tavoite on, että kurssin käytyään opiskelija osaa tehdä elokuvan itsenäisesti. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Tekninen ja ilmaisullinen taito sekä yhteistyö ryhmässä.

ITE2 Elokuvatyö 2 (so, oo, numerojärjestys)

Dokumenttielokuvan kurssi. Opiskellaan dokumentin rakennetta ja kerrontaa, tutkitaan dokumentin totuudellisuutta sekä perspektiivin ja taustan vaikutusta tulkintaan. Opetellaan valotuksen käsisäätöjä ja tutustutaan järjestelmäkameran HD-video-ominaisuuksiin. Tehdään lopputyönä elokuvat. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Aiheen hahmottaminen ja ilmaisu sekä yhteistyö ryhmässä.

ITE3 Elokuvatyö 3 (so, oo, numerojärjestys)

Fiktioelokuvan kurssi. Lajityypit ja kerrontatavat sekä montaasi elokuvallisessa kerronnassa. Opiskellaan valaistuksen perusteet ja kamera-ajolaitteiden käyttö. Lopputyönä tehdään valitun lajityypin mukainen fiktioelokuva. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Kerrontatyylin hahmottaminen, ilmaisullinen ja tekninen taito sekä yhteistyö ryhmässä.

ITE4 Elokuvatyö 4 (so, oo, edellytyksenä kurssi ITE1, suositellaan 2. opiskeluvuodelle)

Elokuvahistorian ja monikameratyön kurssi. Yhdistelmäkurssilla opiskellaan elokuvan historiaa teorian ja elokuva-näytteiden kautta. Opetellaan monikameratyön perusteet ja tehdään monikameratalliointi koulun esityksestä. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Tuntityöskentely, koe ja työnäyte: elokuvan tuntemus, taito analysoida.

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

ET

ET1 Hyvä elämä (pa, oo, numerojärjestys)

Hyvä elämä, etiikan perusteet, käytännön moraaliset kysymykset. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö, oppimispäiväkirja.

ET2 Tieto ja maailmankuva (pa, oo, numerojärjestys)

Tieto ja maailmankuva, tietämisen ja maailman ymmärtämisen kysymykset, maailmankuvan suhde tieteeseen ja taiteeseen. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö, alustus, oppimispäiväkirja.

ET3 Yksilö ja yhteisö (pa, oo, edellyttää kurssin ET1)

Yksilö ja minuus, yhteisö ja yhteiskunta. Sosiologian perusteita. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö, oppimispäiväkirja.

ET4 Kulttuuriperintö ja identiteetti (vsy, oo, edellyttää kurssin ET1, vuorovuosin kurssin ET5 kanssa)
Kulttuurintutkimus, monikulttuurisuus, kulttuuri-identiteetti, Suomen vähemmistöt, UNESCO:n maailmanperintöhanke. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö, alustus, kirjallinen työ (kirjaesittely/oppimispäiväkirja).

ET5 Maailman selittäminen katsomusperinteissä (vsy, oo, edellyttää kurssin ET1, vuorovuosin kurssin ET4 kanssa)
Maailman myyttinen ja uskonnollinen selittäminen, uskontokritiikki, eurooppalainen katsomusperinne. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö, alustus, kirjallinen työ (kirjaesittely/oppimispäiväkirja).

ENGLANTI, pitkä oppimäärä

ENA

ENA10 Silmäys menneeseen, katsaus tulevaan (ksy, oo, ensimmäisen lukukauden alussa)
Kurssi on koulukohtainen syventävä johdantokurssi lukion aloittaville. Se on tarkoitettu opiskelijoille, joiden arvosana peruskoulun päättövaiheessa on ollut 8 tai sen alle. Keskeisenä tavoitteena on kerrata ja syventää peruskoulun oppiainesta (rakenteista epäsäännölliset verbit, kysymyssanat ja -lauseet, aikamuodot, futuuri, konditionaali ja ehtovirkkeet), valmentaa opiskelijaa lisäopintoihin sekä opastaa häntä lukion työtapoihin. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoee. Kuullun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

ENA1 Nuori ja hänen maailmansa (pa, oo/io, yleensä numerojärjestys)
Nuorten ystävyys ja siihen liittyvät haasteet. Kattava epäsäännöllisten verbien kertaus. Kerrataan aikamuodot, kysymyslauseet, kieltolauseet, ehtovirkkeet, liitekysymykset, sanajärjestys. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoee. Kuullun ymmärtämiskoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

ENA2 Viestintä ja vapaa-aika (pa, oo/io, yleensä numerojärjestys)
Viestintä ja vapaa-aika. Rakenteista kerrataan persoonapronominit, omistusmuodot, muodollinen subjekti, passiivi, adjektiivien vertailumuodot, tavan adverbit ja adverbien vertailumuodot. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoee. Kuullun ymmärtämiskoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

ENA3 Opiskelu ja työ (pa, oo/io, yleensä numerojärjestys)
Opiskelu ja työ. Yksikkö ja monikko, artikkelit, epäsuora kerronta, indefiniittipronominit. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoee. Kuullun ymmärtämiskoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

ENA4 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (pa, oo/io, yleensä numerojärjestys)
Yhteiskunta ja ympäröivä maailma. Vaillinaiset apuverbit, paljoussanat, relatiivipronominit. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoee. Kuullun ymmärtämiskoe. Suullinen / kirjallinen esitys.

ENA5 Kulttuuri (pa, oo/io, yleensä numerojärjestys)
Kulttuuria laaja-alaisesti. Kansallisuussanat, lauseenvastikkeet, aikamuotojen käytöstä englannissa, välimerkit ja isot alkukirjaimet. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoee. Kuullun ymmärtämiskoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma. (Portfolio).

ENA6 Tiede, talous ja tekniikka (pa, oo/io, yleensä numerojärjestys)
Tiede, talous ja teknologia. Lukusanat ja niiden käyttö ajan ilmauksissa. Verbien yhdistäminen toiseen verbiin tai muuhun rakenteeseen. Verbeihin, substantiiveihin ja adjektiiveihin liittyvät prepositiot/adverbit. Latinan lainoja englannissa. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoee. Kuullun ymmärtämiskoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

ENA7 Luonto ja kestävä kehitys (vsy, oo/io, yleensä numerojärjestys)

Luonto ja kestävä kehitys. Valtakunnallinen syventävä kurssi. Rakennetekonaisuuksien kertausta ja niiden hallinnan vankentamista. Ylioppilaskirjoituksiin valmentautumista. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoee. Kuullun ymmärtämiskoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

ENA8 Puhu ja ymmärrä paremmin (vsy, oo, suoritusjärjestys vapaa)

Valtakunnallinen suullisen kielitaidon syventävä kurssi. Kurssi suoritetaan opetukseen osallistuen. **Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus päättötodistuksen liitteenä. Arviointiperusteet:** Arviointi perustuu suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja kurssin aikaiseen jatkuvaan näyttöön sekä aktiiviseen osallistumiseen.

ENA9 Kohti ylioppilaskirjoituksia (ksy, oo/io, yleensä numerojärjestys)

Ylioppilaskirjoituksiin valmentava koulukohtainen syventävä kurssi. Kattava kieliopin kertaus. Päättökokeeseen valmistautuminen. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoee. Kuullun ymmärtämiskoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

ESPANJA, lyhyt oppimäärä (lukiossa alkanut) EAB3

EAB3.1 Hyvää päivää, hauska tutustua (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Opiskellaan tervehtimistä, hyvästelyä ja esittäytymistä. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää. Artikkelit, persoonapronominit, verbien preesens, kysymys-, kiello- ja päälauseita, lukusanat 1–100, prepositioita ja adjektiiveja. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. (Luetun ymmärtämiskoe.) (Kuullun ymmärtämiskoe.) (Kirjoitustehtävä.)

EAB3.2 Näin asiat hoituvat (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista. Verbien preesens, omistuspronominin, olla-verbistä, suorat objektipronominin, lisää lukusanoja, järjestysluvut ja kellonajat. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. (Luetun ymmärtämiskoe.) (Kuullun ymmärtämiskoe.) (Kirjoitustehtävä.)

EAB3.3 Vapaa-aika ja harrastukset (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista. Epäsuorat objektipronominin, refleksiiviverbit, perfekti, estar + adjektiivi, tener + substantiivi, demonstratiivipronominin ja säälmaukset. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. (Luetun ymmärtämiskoe.) (Kuullun ymmärtämiskoe.) (Kirjoitustehtävä.)

EAB3.4 Meillä ja muualla (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan. Objekti-, dativi- ja indefiniittipronominin, adjektiivien vertailu, preteriti. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtäminen. Kuullun ymmärtäminen. Kirjoitustehtävä.

EAB3.5 Ennen ja nyt (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan. Preteriti, imperfekti, pluskvamperfekti, refleksiivipronominin, partisiippi adjektiivina. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtäminen. Kuullun ymmärtäminen. Kirjoitustehtävä.

EAB3.6 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailemista. Futuuri, subjunktiivin preesens, käskyt ja kiellot, refleksiivipassiivi. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtäminen. Kuullun ymmärtäminen. Kirjoitustehtävä.

EAB3.7 Kulttuuri (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Aihepiireinä ovat esimerkiksi kohdekulttuurin teatteri, elokuva, urheilu. Kurssilla harjoitellaan kielitaidon kaikkia alueita. Konditionaali, subjunktiivin perfekti, imperfekti ja pluskvamperfekti, tulla joksikin -ilmaukset. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtäminen. Kuullun ymmärtäminen. Kirjoitustehtävä.

EAB3.8 Yhteinen maapallomme (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Katsaus oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan, maapallon nykytilanne ja tulevaisuuden näkymät, mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstien ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti. Relatiivipronominit, artikkelin käyttö, passiivi, se-pronominin käyttö, epäsuora kerronta ja prepositiot para ja por. Harjoitellaan eri tavoin ylioppilaskirjoituksia varten. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Kirjoitustehtävä.

EAB3.9 Onnea ja menestystä! (ksy, oo/io, numerojärjestys)

Sanaston kertausta ja laajennusta aihepiireittäin. Keskeisten kielioppikohtien ja rakenteiden kertausta. Ylioppilastehtäviä. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtäminen. Kuullun ymmärtäminen. Kirjoitustehtävä.

FILOSOFIA

FI

FI1 Johdatus filosofiaan (pa, oo, numerojärjestys)

Länsimaisen filosofian historia, filosofian osa-alueet ja tutkimustavat sekä ajattelun taidot. Opiskelija saa filosofiset valmiudet omakohtaisen pohdinnan tueksi. **Arviointiperusteet:** Koe ja/tai oppimispäiväkirja opettajan valinnan mukaan.

FI2 Etiikka (vsy, oo, vapaa suoritusjärjestys)

Filosofinen etiikka, ihmisoikeudet, eläinten oikeudet, ympäristöfilosofia, tieteen etiikka ja soveltava etiikka. **Arviointiperusteet:** Koe, kurssilla erikseen sovittava essee ja jatkuva näyttö. Kirjallisuusesitykset.

FI3 Tietoteoria (vsy, oo, vapaa suoritusjärjestys)

Tiedonmuodostus ja erilaiset todellisuuskäsitykset. Filosofian pääsuuntauksat nykyaikana. Tieteenfilosofia. Valmistautuminen reaalikokeeseen. **Arviointiperusteet:** Koe, kurssilla erikseen sovittava essee ja jatkuva näyttö. Yhden nykyfilosofian virtauksen esittely.

FI4 Yhteiskuntafilosofia (vsy, oo, vapaa suoritusjärjestys)

Yhteiskunnan ja yksilön suhde. Yhteiskunnallinen ja poliittinen toiminta. Monikulttuurisen maailman haasteet. **Arviointiperusteet:** Koe ja jatkuva näyttö. Kurssilla erikseen sovittava alustus.

FI5 Estetiikka (so, oo, vapaa suoritusjärjestys, vuorovuosin kurssin FI6 kanssa)

Taiteenfilosofia ja estetiikan pääsuuntauksat. Mitä on kauneus? Taidekriitikin laatimisen perusteet. **Arviointiperusteet:** Koe ja jatkuva näyttö. Kokeen vaihtoehtona taidekriitikki tai esitelmä.

FI6 Itämainen filosofia (so, oo, vapaa suoritusjärjestys, vuorovuosin kurssin FI5 kanssa)
Johdatus itämaiseen filosofiaan. Filosofia Euroopan ulkopuolella ennen ja nyt. **Arviointiperusteet:** Koe ja jatkuva näyttö. Kokeen vaihtoehtona tutkielma. Alustus kurssilla sovittavasta aiheesta.

FYSIIKKA

FY

FY1 Fysiikka luonnontieteenä (pa, oo, numerojärjestys)
Fysiikan merkitys historian eri vaiheissa ja nykyaikana. Aineen ja maailmankaikkeuden rakenteet. Kokeellisuus ja mallintaminen. Mittaaminen ja tulosten esittäminen. Liikkeen graafinen esitys. Voima. Energian säilyminen. Säteily. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Työ ja työselostus. Summatiivinen koe.

FY2 Lämpö (vsy, oo/io, vapaa kurssin FY1 jälkeen)
Kaasujen tilanmuutokset ja lämpölaajeneminen. Kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen ja olomuotojen muutokset. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Työ ja työselostus. Summatiivinen koe.

FY3 Aallot (vsy, oo/io, vapaa kurssin FY1 jälkeen)
Värähdysliike, aaltoliikkeen ominaisuudet. Valo ja ääni. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Työ ja työselostus. Summatiivinen koe.

FY4 Liikkeen lait (vsy, oo/io, vapaa kurssin FY1 jälkeen)
Liikkeen mallit ja Newtonin lait. Eri voimien lakeja. Liikemäärä ja energia. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Työ ja työselostus. Summatiivinen koe.

FY5 Pyöriminen ja gravitaatio (vsy, oo/io, edellyttää kurssit FY1 ja FY4)
Tasapaino pyörimisen suhteen, pyörimisliikkeen mallit, ympyräliike. Gravitaatio ja heittoliike. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Työ ja työselostus. Summatiivinen koe.

FY6 Sähkö (vsy, oo/io, edellyttää kurssin FY1, suositellaan myös kurssia FY4)
Tasavirtapiirit. Jännite ja sähkövirta. Vastukset ja niiden kytkennät. Sähköstatiikka ja sähkökenttä. Kondensaattori. Puolihohteet. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Työ ja työselostus. Summatiivinen koe.

FY7 Sähkömagnetismi (vsy, oo/io, edellyttää kurssit FY1, FY4 ja FY6)
Magneettikenttä ja induktio. Vaihtovirtapiirit. Tehollinen jännite ja sähkövirta. Värähtelypiiri ja antenni. Muuntaja. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Työ ja työselostus. Summatiivinen koe.

FY8 Aine ja säteily (vsy, oo/io, vapaa kurssin FY1 jälkeen)
Sähkömagneettinen säteily, röntgensäteily, valosähköilmiö. Säteilyn hiukkasluonne ja hiukkasten aaltoluonne. Atomimallit, kvantittuminen ja radioaktiivisuus. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Työ ja työselostus/esitelmä. Summatiivinen koe.

FY9 Fysiikan kertauskurssi (ksy, oo/io, edellyttää kurssit FY1–FY3)
Kurssilla kootaan yhteen fysiikan eri osa-alueet. Syvennetään eri osa-alueiden osaamista laskennallisella tasolla. Harjoitellaan reaalikokeeseen vastaamista. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

FY10 Tähtitiede (so, oo, vapaa suoritusjärjestys)
Tähtitieteen alkeiskurssi. Havainnointia, lähiavaruus, tähtiavaruus, syvä avaruus. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Aktiivinen osallistuminen.

FY11 Fysiikan työt ja suhteellisuusteoria (so, oo, edellyttää kurssit FY1–FY4)
Suhteellisuusteoriaa. Työt fysiikan laboratoriossa. Toiminnallinen vierailu. Virheen käsittely. **Arviointiperusteet:** Suoritusmerkintä. Ei numeroarvostelua.

HISTORIA

HI

HI1 Ihminen, ympäristö ja kulttuuri (pa, oo, numerojärjestys)

Johdatus historiatieteeseen. Poliittinen historia, talous-, väestö- ja ympäristöhistoria. Toimivat elinpiirit maatalouden käyttöönotosta teollistumisen kautta globalisaatioon. Yleinen historia muinaisesta Egyptistä nykyaikaan. **Arviointiperusteet:** Koe ja jatkuva näyttö. Vapaaehtoinen esitelmä.

HI2 Eurooppalainen ihminen (pa, oo, vapaa kurssin HI1 jälkeen)

Euroopan kulttuuri-, taide- ja aatehistoria antiikin Kreikasta nykypäivään. **Arviointiperusteet:** Yksi seuraavista: koe/esitelmä/tutkielma.

HI3 Kansainväliset suhteet (pa, oo/io, vapaa kurssin HI1 jälkeen)

Maailmanhistorian käännekohtat 1800-luvun alusta nykyaikaan. Kansainvälisen politiikan ilmiöiden analyysi. 1900-luvun suursotien syyt ja seuraukset. **Arviointiperusteet:** Koe tai esitelmä sekä kansainvälisen politiikan portfolio. Itsenäisesti opiskelevilla koe, tutkielma ja erikseen sovittava essee.

HI4 Suomen historian käännekohtia (pa, oo/io, vapaa kurssin HI1 jälkeen)

Suomen historian murroskaudet vuodesta 1809 nykyaikaan. Suomen suuriruhtinaskunta; itsenäinen Suomi; Suomen tie Euroopan unioniin. **Arviointiperusteet:** Yksi seuraavista: koe/esitelmä/tutkielma. Itsenäisesti opiskelevilla koe, tutkielma ja erikseen sovittava essee.

HI5 Suomen historia ennen autonomiaa (vsy, oo, vapaa kurssin HI1 jälkeen)

Suomen esihistoria ja Ruotsin vallan aika. Paikallishistoria. Kurssin aikana tehdään mahdollisesti opintoretki Turkuun tai toteutetaan jokin muu projekti. **Arviointiperusteet:** Yksi seuraavista: koe/esitelmä/tutkielma.

HI6 Euroopan ulkopuoliset kulttuurit (vsy, oo, vapaa kurssin HI1 jälkeen)

Islamin, Intian, Kiinan, Japanin, Afrikan, Australian ja Amerikan intiaanikulttuurien historia. Kulttuurien erilaisuuden ymmärtäminen. **Arviointiperusteet:** Koe tai esitelmä, lisäksi pienoistutkielma.

HI7 Naisen historia (so, oo, vapaa kurssin HI1 jälkeen)

Ihminen historian mullistusten takana. Naisen, lapsen ja perheen historia. Mikro-, väestö- ja sosiaalhistoria. Taivotteena kyky hahmottaa eri aikakausien ihmiskäsitystä ja maailmankuvaa. Historiantutkimuksen nykytrendit. Toimii myös historian ainereaalin valmennuskurssina. **Arviointiperusteet:** Yksi seuraavista: koe/esitelmä/tutkielma. Lisäksi erikseen sovittava kirjallisuusessee mikrohistorian aihepiiristä.

IMPROVISOINTI

ITI

ITI1 Improvisointi (so, oo, edellyttää kurssin ITL1)

Harjoitellaan tilanteita ilman ennalta sovittua käsikirjoitusta. Harjoituksissa pyritään vastaamaan kysymyksiin kuka, mitä, missä, milloin, miksi? **Arviointiperusteet:** Suoritusmerkintä. Spontaniteetti, kokonais-ilmavaisuudet, taidot, vuorovaikutus, mielikuvitus.

KANSANMUSIIKKI

ITF

ITF1 Kansanmusiikki 1 (so, oo, 1. opiskeluvuotena)

Kurssilla soitetaan, lauletaan ja tanssitaan suomalaista ja muiden maiden kansanmusiikkia. Ota oma soitin tai laulu mukaan tunnille. Perinnemateriaalista muokataan tykkiläisten näköistä musiikkia. Kurssilla käydään kuuntelemassa kansanmusiikkia livenä. **Arviointiperusteet:** Aktiivisuuden mukaan suoritettu/hylätty. Osallistuminen näytön paikkoihin.

ITF2 **Kansanmusiikki 2** (so, oo, 2. opiskeluvuotena)

Kansanmusiikin jatkokurssilla luodaan uutta kansanmusiikkia. Oman instrumentin hallintaa syvennetään, sävellettään, sovitetaan ja sanoitetaan. Omista kappaleista koostetaan esitys. Kurssilla käydään kuuntelemassa kansanmusiikkia livenä. **Arviointiperusteet:** Suoritettu/hylätty tuntiaktiivisuuden ja aloitteellisuuden mukaan. Osallistuminen kurssin keikkaan.

KEMIA

KE

KE1 **Ihmisen ja elinympäristön kemia** (pa, oo, numerojärjestys)

Aineiden luokittelu. Seokset ja niiden pitoisuudet. Kovalenttiset sidokset. Molekyylien väliset sidokset. Ainemäärä- ja konsentraatiolaskut. Orgaaniset yhdisteryhmät, niiden nimeäminen, poolisuus ja reaktioita. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Laboratoriotyöskentely. Summatiivinen koe.

KE2 **Kemian mikromaailma** (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Alkuaineiden ominaisuudet ja jaksollinen järjestelmä. Elektroniverhon rakenne ja orbitaalit. Kemialliset sidokset. Isomeria. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Laboratoriotyöskentely. Summatiivinen koe.

KE3 **Reaktiot ja energia** (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Reaktioyhtälöt ja niiden käyttö. Erilaisia kemiallisia reaktioita. Stoikiometriset laskut. Kaasujen yleinen tilan yhtälö. Kemiallisessa reaktiossa tapahtuvat energian muutokset. Reaktionopeus ja siihen vaikuttavat tekijät. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Laboratoriotyöskentely. Summatiivinen koe.

KE4 **Metallit ja materiaalit** (vsy, oo/io, edellyttää kurssit KE1 ja KE2)

Sähkökemian. Happi- ja vety-yhdisteet. Polymeerit. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Laboratoriotyöskentely. Summatiivinen koe.

KE5 **Reaktiot ja tasapaino** (vsy, oo/io, edellyttää kurssit KE1–KE4)

Erilaisten tasapainotilojen tutkiminen ja graafiset esitykset. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Laboratoriotyöskentely. Summatiivinen koe.

KE6 **Kemian työkurssi** (so, oo, edellyttää kurssin KE1)

Epäorgaanisen ja orgaanisen kemian laboratoriotöitä. Mahdollisuuksien mukaan opintokäynti. **Arviointiperusteet:** Suoritusmerkintä. Ei numeroarvostelua.

KUVALLINEN ILMAISU

ITV

ITV1 **Kuvallinen ilmaisu** (so, oo, vapaa suoritusjärjestys)

Valokuvauksen alkeiskurssi. Kurssilla käsitellään valokuvauksen perusteet, kameran ja objektiivin toiminta, sommittelu, valo ja studiotyöskentely, digitaalinen kuvankäsittely, kuvien tulostus ja esittäminen. Perinteinen mustavalkokuvaus filmille, filmin ja paperikuvan kehittäminen. Harjoituksia ja valokuvausretkiä. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu.

KUVATAIDE

KU

KU1 **Minä, kuva ja kulttuuri** (pa, oo, 1. opiskeluvuotena)

Visuaalisen kulttuurin merkitys ja kuvanlukutaito. Taidekuvan nykyhetki ja median kuvat. Kuvan tulkintaa ja analysointia sanallisin ja kuvallisin keinoin. Piirustus, maalaus, kolmiulotteinen työskentely, digitaalisen kuvan käyttö. **Arviointiperusteet:** Tuntityöskentely, luovuus/ ideat, kuvanlukutaito, harjoitustyöt.

KU2 Ympäristö, paikka ja tila (pa/vsy, oo, vapaa suoritusjärjestys)

Muotoilun ja arkkitehtuurin perusteet. Ympäristön suunnittelu kestävän kehityksen näkökulmasta. Maisema, rakennus, esine tai taideteos materiaalisena, henkisenä, esteettisenä ja oman aikansa kulttuurihistoriallisena viestinä. **Arviointiperusteet:** Tuntityöskentely, kyky havaita ja tulkita ympäristön viestejä, esitelmä, harjoitustyöt.

KU3 Media ja kuvien viestit (vsy, oo, vapaa suoritusjärjestys)

Kuva mediassa: kuvajournalismi, mainonta, viihteen kuvat, populaarikulttuuri ja sarjakuva. Mediakuvien aatekriittinen ja kulttuurinen tarkastelu ja hyödyntäminen omassa ilmaisussa. Graafinen suunnittelu. Taidegrafiikan menetelmät. **Arviointiperusteet:** Tuntityöskentely, kyky havaita, tulkita ja tuottaa kuvaa eri muodoissa, luovuus ja tyylitaju.

KU4 Taiteen kuvista omiin kuviin (vsy, oo, vapaa suoritusjärjestys)

Kuvataiteen historian pääpiirteitä teemallisesti eri aikoina ja eri kulttuureissa. Aiheen kehittäminen ja luonnostelu osana taiteellista luomisprosessia. Itsenäinen työskentely ja sanallinen arviointi. **Arviointiperusteet:** Tuntityöskentely, tutkielma/esitelmä, harjoitustyöt.

KU5 Nykytaiteen työpaja (vsy, oo, edellytyksenä vähintään kaksi suoritettua KU-kurssia)

Nykytaiteen taustalla vaikuttavat ilmiöt ja erilaiset taidekäsitteet. Kulttuurien välinen vuorovaikutus ja visuaaliset alakulttuurit. Nykytaiteen keinot omassa työskentelyssä. Prosessityöskentely. **Arviointiperusteet:** Tuntityöskentely, taiteentuntemus, kyky toimia nykytaiteen keinoin, harjoitustyöt.

KU6 Diplomikurssi (so, io, edellytyksenä vähintään neljä suoritettua KU-kurssia)

Kuvataidediplomikurssi. Itsenäinen työskentely opetushallituksesta vuosittain annettavien tehtävien mukaan. **Arviointiperusteet:** Arvostelu Opetushallituksen tehtäväkohtaisten arviointiperusteiden mukaan. Arvosana asteikolla 1–5.

LAITEISTOTEKNIikka ITW

ITW1 Laitteistotekniikka 1 (so, oo, 1. tai 2.opiskeluvuotena)

Harjoitellaan käyttämään teatterin valo- ja äänentoistolaitteita ja opetellaan valo- ja äänisuunnittelun alkeet. Lopputyönä esityksen valo- ja äänisuunnittelu ja toteutus. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Tekninen ja ilmaisullinen taito, vastuullisuus, yhteistyötaito.

ITW2 Laitteistotekniikka 2 (so, oo/io, 1. tai 2.opiskeluvuoden keväällä)

Digitaalinen äänen ja kuvan käsittely tietokoneella (Macintosh ja Windows) ja PA-laitteiston hallinta. 1. Digitaalitekniikan perusteet ja laitteisto. 2. Midi ja audio. Ohjelmistoina Logic Pro ja Sibelius. 3. Samplerit, digitaalinen signaaliprosessointi ja CD-masterointi. Ohjelmistoina Peak ja Logic Pro. 4. Kuvan ja äänen synkronointi musiikkivideoksi. Ohjelmistoina Final CutPro ja iMovie. 5. PA-laitteisto ja digitaalitekniikka. Yamaha- ja Rolandmikserit ja DSP-laitteet. 6. Multimedian teko ja DVD-masterointi. Ohjelmistoina iDVD ja DVD StudioPro. 7. Nuottintaminen, ohjelmistoina Sibelius. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu.

LAULUILMAISU ITC

ITC1 Lauluilmaisu 1 (so, oo, 1. opiskeluvuotena)

Kurssin tavoitteena on löytää helppo ja terve laulutekniikka, jolla pystytään ilmaisemaan eri laulujen tunnelmia. Harjoitellaan oikeaa hengitystekniikkaa, äänenmuodostusta ja luontevaa äänenkäyttöä. Edetään yksinkertaisista lauluista moniääniseen kuorolauluun. Lauluilmaisun oppilaat laulavat kuorona koulun eri juhlissa. Ohjelmisto suunnitellaan yhdessä kurssin alussa. **Arviointiperusteet:** Suoritettu/hylätty.

ITC2 Lauluilmaisu 2**(so, oo, 2. opiskeluvuotena)**

Kurssilla rakennetaan esitys, jossa tarvitaan monipuolista laulutekniikkaa ja moniäänisen laulamisen hallintaa.
Arviointiperusteet: Suoritettu/hylätty.

LIIKE- JA TANSSI-ILMAISU ITT**ITT1 Näyttämöliikunnan perusteet****(so, oo, vapaa suoritusjärjestys)**

Omaan kehoon tutustuminen liikeharjoitusten ja improvisaation avulla. Kurssilla opiskellaan myös akrobatiaa ja temppuja. Käydään katsomassa tanssiesitys. **Arviointiperusteet:** Liikkeellisten taitojen kehittyminen, liikkeen tuottaminen, kehollinen ilmaisukyky, yhteistyökyky.

ITT2 Tunne tanssi**(so, oo, vapaa suoritusjärjestys)**

Tutustutaan tanssin historiaan, eri lajeihin ja tyyliuuntiin sekä käytännössä että teoriassa. Käydään katsomassa esitys. Tehdään tanssiin liittyvä toiminnallinen, kirjallinen tai suullinen tehtävä. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen ja eri lajien kokeileminen. Kirjallinen, suullinen tai toiminnallinen tehtävä, yhteistyökyky.

ITT3 Nykytanssi**(so, oo, edellytyksenä ainakin yksi aikaisempi ITT-kurssi)**

Tanssitaan jazztanssia ja nykytanssia. Valmistetaan ja esitetään tanssiesitys. Käydään katsomassa tanssiesitys. **Arviointiperusteet:** Tanssitaitojen kehittyminen: tekniikka ja ilmaisu. Yhteistyökyky.

ITT4 Rytmistä tanssiin**(so, oo, edellytyksenä ainakin yksi aikaisempi ITT-kurssi)**

Rytmejä keholla, steppitanssin perusaseleita ja -sarjoja, afrikkalaisia ja afrokuubalaisia tansseja. Valmistetaan ja esitetään esitys. Käydään katsomassa tanssiesitys. **Arviointiperusteet:** Tanssitaitojen kehittyminen: tekniikka, ilmaisu, liikkeen ja rytmin tuottaminen ja hallinta. Yhteistyökyky.

ITT5 Tanssitaan yhdessä**(so, oo, vapaa suoritusjärjestys)**

Paritansseja, historiallisia tansseja, suomalaista uudempaa kansantanssia sekä ulkomaisia kansantansseja ryhmän kiinnostuksen mukaan. Valmistetaan ja esitetään tanssiesitys. Käydään katsomassa tanssiesitys. **Arviointiperusteet:** Tanssitaitojen kehittyminen: tekniikka, ilmaisu ja liikkeen tuottaminen. Yhteistyökyky.

ITT6 Koreografia**(so, oo, edellytyksenä ainakin yksi aikaisempi ITT-kurssi)**

Koreografian käytäntöä ja teoriaa, improvisaatio koreografian välineenä, yksilö- ja ryhmäharjoituksia, erilaisia tapoja työstää koreografiaa, musiikki, valot ja puvustus tanssissa. Käydään katsomassa tanssiesitys. Tehdään oma koreografia yksin tai ryhmässä. **Arviointiperusteet:** Tanssiliikkeen tuottaminen. Liikesommittelun ja erittelyn hallinta. Dramaturgian hahmottaminen. Aktiivinen osallistuminen harjoituksiin ja niiden pohtimiseen sekä suullisesti että päiväkirjan muodossa. Yhteistyökyky.

ITT7 Tanssidiplomikurssi**(so, oo, edellytyksenä kaksi aikaisempaa ITT-kurssia)**

Oppilas valmistaa tanssidiplomin, johon kuuluu oma koreografia tai esiintyminen tanssijana sekä tutkielma. Diplomityön arvioi oman opettajan lisäksi yksi ulkopuolinen tanssialan ammattilainen. **Kurssi ITT6 suositellaan suoritettavaksi joko samaan aikaan tai ennen tätä diplomikurssia (ei pakollinen).** **Arviointiperusteet:** Diplomityön prosessi. Koreografia tai esiintyminen tanssijana. Kirjallinen tuotos. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. Tanssidiplomista saa erillisen todistuksen, jonka arviointiasteikko on 1–5.

LIIKENNEKASVATUS**AUT****AUT1 Liikennekasvatus****(so, oo, aikaisintaan 6 kk ennen 18:tta syntymäpäivää)**

Autokoulun teoriakurssi. **Arviointiperusteet:** Suoritettu/hylätty.

LI1 Taitoa ja kuntoa (pa, oo, vapaa suoritusjärjestys, suositellaan 1. opiskeluvuodelle)

Terveyttä edistävän liikuntaharrastuksen aktivoiminen sekä liikuntataitojen syventäminen. Sisältää perusliikuntaa, leikkejä ja pelejä, kuntoliikunnan eri muotoja, kuntosaliharjoittelu, mahdollisuuksien mukaan vesiliikunta, venytys- ja rentousharjoitukset, 2–3 uutta lajia oppilaiden mielenkiinnon mukaan. **Huom!** Liikuntakurssit maksavat 20 € riippuen valittavista lajeista. **Varusteet:** Asianmukaiset sisä- ja ulkoliikuntavarusteet. **Arviointiperusteet:** 1.Taito. 2. Kunto. 3. Tuntiaktiivisuus: sosiaalisuus ja asenne. Opiskelija saa itse valita, tuleeko päästötodistukseen suoritusmerkintä vai numero.

LI2 Liikuntaa yhdessä ja erikseen (pa, oo, vapaa suoritusjärjestys, suositellaan 2. opiskeluvuodelle)

Monipuolisen liikunnan avulla myönteisiä liikuntakokemuksia itsenäisesti ja ryhmässä. Sisältää vuodenajan mukaisia lajeja, tanssiliikuntaa, pelejä (mailapelit, lentopallo, pesäpallo), vahvistavaa ja venyttävää liikeharjoitusta sekä 2–3 uutta lajia oppilaiden mielenkiinnon mukaan. **Varusteet:** Asianmukaiset sisä- ja ulkoliikuntavarusteet. **Arviointiperusteet:** 1.Taito. 2. Kunto. 3. Tuntiaktiivisuus: sosiaalisuus ja asenne. Opiskelija saa itse valita, tuleeko päästötodistukseen suoritusmerkintä vai numero.

LI3 Virkisty liikunnasta (vsy, oo, vapaa suoritusjärjestys)

Opiskelijan opiskeluvireyden tehostaminen rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten avulla. Ryhmä valitsee kurssille harjoitettavaksi mieleisiä liikuntalajeja. Tutustutaan erilaisiin stressinhallintakeinoihin. **Varusteet:** Asianmukaiset sisä- ja ulkoliikuntavarusteet, luistimet tai sukset. **Arviointiperusteet:** 1.Taito. 2. Kunto. 3. Tuntiaktiivisuus: sosiaalisuus ja asenne. Opiskelija saa itse valita, tuleeko päästötodistukseen suoritusmerkintä vai numero.

LI4 Yhdessä liikkuen (vsy, oo, suositellaan 2. opiskeluvuodelle)

Opiskelijaryhmän yhteistoiminnan harjoittaminen. Sisältää salonki- ja vakiotansseja, tapakasvatusta sekä vanhojen päivän tanssien järjestämisen. **Varusteet:** Asianmukaiset sisäliikuntavarusteet sekä tanssiasu. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen.

LI5 Kuntoliikunta (vsy, oo, vapaa suoritusjärjestys)

Henkilökohtaisen liikuntaohjelman laatiminen ja toteuttaminen. Sisältää teoriatunnin, henkilökohtaisen ohjauksen sekä yhdessä ryhmän kanssa toteutettavia terveystuntia kehittäviä liikuntatuokioita. Tavoitteena jatkuvan liikunnan harrastamisen merkityksen oivaltaminen. **Varusteet:** Asianmukaiset sisä- ja ulkoliikuntavarusteet. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen ja omatoimisuus.

LI6 Liikuntadiplomi (so, oo, aloitettava viimeistään lukion 2. vuoden aikana)

Lukion liikuntakurssien ja oman liikuntaharrastamisen tietojen ja taitojen yhdistäminen. Kurssi toteutetaan hajautetusti läpi lukion ajan ja se alkaa liikuntadiplomi-infolla. Kurssi edellyttää viiden lukion liikuntakurssin suorittamisen, joiden aikana opiskelija valmistelee portfolion liikuntakokemuksistaan ja -kehittymisestään. Diplomiin kuuluvat myös monipuoliset fyysisen kunnon ja motoristen taitojen testit. Lisäksi oppilas osoittaa erityisosaamisen omassa liikuntalajissaan sekä tekee kirjallisen tutkielman liikunnan ja terveyden aihealueelta. Liikuntadiplomia voi hyödyntää pyrkiessä liikunnan ja opetusalan jatko-opintoihin. **Varusteet:** Toiminnan mukaiset liikuntavarusteet. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen ja omatoimisuus. Suoritusmerkintä.

LI7 Elämykseikkailukurssi (so, oo, vapaa suoritusjärjestys)

Kurssi tarjoaa opiskelijalle yhteisöllisiä kokemuksia luonto- ja retkiliikunnasta talvella tai keväällä. Kaikki kurssilaiset osallistuvat aktiivisesti retken suunnitteluun ja valmisteluun. Retki toteutetaan pääsääntöisesti viikonlopun aikana vähintään joka toinen vuosi. Opiskelijan on varauduttava kehittämään mahdollisia varainhankintamuotoja retken toteutumiseksi ja maksamaan retken kustannuksia. **Varusteet:** Asianmukaiset ulkoliikuntavarusteet. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen ja omatoimisuus. Suoritusmerkintä.

ITL1 Luova ilmaisu

(so, oo, suoritettava ennen kurssia ITN1)

Tunneilla etsitään omia rajoja ja mahdollisuuksia erilaisten teatterileikkien ja -pelien avulla. Lyhyitä tilanneharjoituksia. Opetellaan erittelemään aistimuksia ja havaintoja teatterin keinoin ja toimimaan luontevasti sekä yksin että ryhmässä. **Arviointiperusteet:** Suoritusmerkintä. Kiinnostus esiintymiseen, kyky yhteistyöhön, oma persoona työvälineenä, keskittymiskyky.

ITK1 Proosan peruskurssi

(so, oo, vapaa suoritusjärjestys)

Kurssi antaa luovan kirjoittamisen perustaidot. Opetellaan käytännössä, mitä on fiktiivinen proosa ja miten sitä tehdään. Tutustutaan kerronnan keinoihin ja keskeisiin rakennekäsitteisiin. Kokeillaan eri tyylejä ja genrejä, keskustellaan, kirjoitetaan paljon ja annetaan palautetta teksteistä. Näytteitä julkaistaan Sytykkeessä (www.peda.net/verkkolehti/tampere/tyk). **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu.

ITK2 Lyriikkakurssi

(so, oo, vapaa suoritusjärjestys)

Sopii aloituskurssiksi, kuten ITK1. Opetellaan lyriikan keinoja, kuvallisuutta, sointuisuutta ja rytmiä. Leikitään kielellä, mennään metsään ja tullaan takaisin. Kokeillaan eri tapoja synnyttää runo — vaikka lehtileikkeestä. Kirjoitetaan oma runokokoelma ja julkaistaan se Sytykkeessä. Kurssi antaa pohjat laulu- ja rocklyriikkakurssille (ITK6). **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu.

ITK3 Draamakurssi

(so, oo, edellyttää kurssin ITK1)

Kirjoitetaan dialogia ja kohtauksia, kokeillaan näytelmä-, tv- ja elokuvakäsi-kirjoitusta. Harjoitellaan dramatisoimista, opetellaan tunnistamaan draaman lakeja ja eri tyylejä. Kirjoitetaan vaikka musikaali, jos tilataan! Yhteistyötä näyttämötyön kurssien kanssa. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu.

ITK4 Lehtityön kurssi

(so, oo, vapaa suoritusjärjestys)

Kurssi on kirjoittavan toimittajan selviytymispaketti. Tutustutaan eri juttu-tyyppeihin ja kirjoitetaan uutisia, reportaaseja, haastatteluja ja kolumneja. Opitaan, mikä on skuuppi ja lööppi ja tehdään ne. Opiskellaan haastattelutekniikkaa ja toimittajan arjen psykologiaa. Osallistutaan koulun vuosikirjan toimittamiseen sekä toimitetaan omaa Tykytys-verkkolehteä. (www.peda.net/verkkolehti/tampere/tykytys). **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu.

ITK5 Proosan syventävä kurssi

(so, oo, edellyttää kurssit ITK1 sekä valinnaisesti ITK2, ITK3 tai ITK4)

”Abikurssi”, joka pitää kynän terävänä. Sopii kirjoituksiin valmistautuville. Syvennetään ja laajennetaan kirjallista reviiriä, työnnetään seinät kauaksi ja katto korkealle. Taiteellisena päämääränä on kirjoittaa novelli, ryhmän toiveiden mukaan myös satu, essee, satiiri tai kolumni — mitä vain missä oma ääni ja näkemys kasvavat ja vahvistuvat. Keskustellaan teksteistä, irrotellaan, etsitään ja löydetään. Abeilla on oma osastonsa Sytykkeessä. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu.

ITK6 Laulu- ja rocklyriikkakurssi

(so, oo, edellyttää kurssin ITK2)

Opitaan laulun ja rockbiisin rakenne ja riimin niksit. Pannaan tavut ja painot paikoilleen, kirjoitetaan paljon erityyppisiä laulutekstejä riimillä ja ilman. Tekstintekijän ammattitasoinen tietopaketti. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu.

Huom! Teatteridiplomin pohjakurssiksi käsikirjoittajille hyväksytään kurssit ITK3 ja ITK5.

Mediadiplomin pohjakurssiksi hyväksytään kaikki ITK-kurssit.

MAANTIETE**GE**

GE1 Sininen planeetta (pa, oo, numerojärjestys)
Luonnonmaantieteen perusteet: maapallon planetaarisuus, tuulen ja veden kierto, endo- ja eksogeeniset prosessit, maankuoren ilmiöt ja niiden merkitys ihmiselle. Maisema-analyysi. Maastotöitä. **Arviointiperusteet:** Kirjalliset ja suulliset näytöt. Kokeet.

GE2 Yhteinen maailma (pa, oo, numerojärjestys)
Ihmismaantieteen perusteet: ihmistoiminta ja sen jäsentyminen ja toiminnan vaikutukset luontoon ja ihmisten elämään eri alueilla. Väestömaantiede, luonnonvarojen käyttö, kaupungistuminen ja kaupunkimaantiede, globalisaatio ja kulttuurimaantiede. Kaupunkimaantieteeseen ja kaupunkiympäristöön liittyviä harjoituksia ja kenttätöitä. **Arviointiperusteet:** Kirjalliset ja suulliset näytöt. Kokeet.

GE3 Riskien maailma (vsy, oo, vapaa pakollisten kurssien jälkeen)
Luonnon ja ihmisen vuorovaikutus. Riskit ja niiden hallinta eri alueilla ja maailmanlaajuisesti. **Arviointiperusteet:** Kirjalliset ja suulliset näytöt. Kokeet.

GE4 Aluetutkimus (vsy, oo/io, vapaa pakollisten kurssien jälkeen)
Maantieteen tutkimuskurssi. Oman tutkielman tai portfolion teko itse valitusta aiheesta sekä esitys ryhmälle. Kurssilla kerrataan aiemmin opiskeltuja asioita. **Arviointiperusteet:** Kirjalliset ja suulliset näytöt.

MASKEERAUS**ITS**

ITS1 Maskeeraus (so, oo, 1. opiskeluvuotena)
Tutustutaan meikkauksen ja maskeerauksen perusteisiin, tehdään työsuunnitelmia ja toteutetaan erilaisia töitä opettajan avustuksella. Sopii kaikille alasta kiinnostuneille. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Tuntityöskentely, arvioitavat maskisuunnitelmat.

MATEMATIIKKA, lyhyt oppimäärä**MAB**

MAB1 Lausekkeet ja yhtälöt (pa, oo, numerojärjestys)
Prosentti, 1. ja 2. asteen yhtälö. Muotoillaan (jokapäiväisen elämän) ongelmia yhtälöiksi sekä ratkaistaan niitä. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAB2 Geometria (pa, oo/io, numerojärjestys)
Tasokuviot ja kolmiulotteiset kappaleet. Yhdenmuotoisuus, trigonometria, Pythagoraan lause ja koordinaatisto. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAB3 Matemaattisia malleja 1 (pa, oo/io, numerojärjestys)
Matemaattiset mallit käytännön tilanteissa. Suorat. Potenssi- ja eksponenttiyhtälöt. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAB4 Matemaattinen analyysi (pa, oo/io, numerojärjestys)
Derivaatta ja sen soveltaminen. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAB5 Tilastot ja todennäköisyys (pa, oo/io, edellyttää kurssin MAB1)
Todennäköisyyslaskentaa. Tilastojen tulkinta ja laadinta. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAB6 Matemaattisia malleja 2 (pa, oo/io, edellyttää kurssit MAB1 ja MAB3)
Yhtälöpari ja epäyhtälöt. Lineaarinen optimointi. Lukujonot ja niiden summat. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAB7 Talousmatematiikka (vsy, oo/io, edellyttää kurssit MAB1 ja MAB3)
Indeksi-, rahanarvo-, kustannus-, verotus- yms. laskelmat. Taloudellisiin tilanteisiin sopivat mallit. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAB8 Matemaattisia malleja 3 (vsy, oo/io, edellyttää kurssit MAB2 ja MAB6)
Trigonometriaa ja vektoreita. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAB9 Tilastotiede ja todennäköisyys 2 (ksy, oo/io, edellyttää yleensä kurssin MAB5)
Tilastolliset jakaumat, tunnusluvut, menetelmät, päätöksenteko. Prosentti- ja todennäköisyyslaskentaa. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAB10 Kertauskurssi (ksy, oo, pakollisten kurssien jälkeen)
Matematiikan lyhyen oppimäärän keskeisten sisältöjen kertaus. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MATEMATIIKKA, pitkä oppimäärä MAA

MAA16 Pitkän matematiikan johdantokurssi (ksy, oo, ensimmäisen lukukauden alussa)
Peruskoulumatematiikan kertauskurssi. Kurssi on tarkoitettu niille, jotka kokevat tarvitsevansa tukea ja kertausta aloittaessaan pitkän matematiikan opiskelun. Kurssin keskeisimmät aiheet ovat murtoluvut, lausekkeet, prosentit ja mekaaninen laskeminen. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAA1 Funktiot ja yhtälöt (pa, oo, numerojärjestys)
Potenssifunktio, potenssiyhtälön ratkaiseminen, juuret ja murtopotenssi, eksponenttifunktio. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAA2 Polynomifunktiot (pa, oo, numerojärjestys)
Polynomifunktio, polynomiyhtälöt, polynomiepäyhtälön ratkaiseminen. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAA3 Geometria (pa, oo/io, edellyttää kurssin MAA1)
Yhdenmuotoisuus. Sini- ja kosinilause. Ympyrä. Pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen. Todistustehtäviä. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAA4 Analyttinen geometria (pa, oo/io, numerojärjestys)
Suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt. Itseisarvoyhtälön ja -epäyhtälön ratkaiseminen. Yhtälöryhmän ratkaiseminen. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAA11 Lukuteoria ja logiikka (vsy, oo/io, edellyttää kurssin MAA2)
Lauseen formalisoiminen, totuusarvot, Eukleideen algoritmi, todistustekniikka. Kompleksilukujen alkeet. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAA17 Kertauskurssi 1 (ksy, oo, vaihtoehto kurssille MAA11)
Kerrataan kurssien MAA1–MAA4 keskeinen sisältö. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAA5 **Vektorit** (pa, oo, numerojärjestys)

Vektoreiden laskutoimitukset. Suorat ja tasot avaruudessa. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAA6 **Todennäköisyys ja tilastot** (pa, oo/io, vapaa kurssin MAA1 jälkeen)

Diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma. Klassinen ja tilastollinen todennäköisyys. Todennäköisyysjakauma. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAA7 **Derivaatta** (pa, oo, numerojärjestys)

Rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö. Funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta. Polynomifunktion ja rationaalifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAA8 **Juuri- ja logaritmifunktiot** (pa, oo/io, numerojärjestys)

Käänteisfunktio. Juurifunktiot, eksponenttifunktiot, logaritmifunktiot ja niiden derivaatat. Yhdistetyn funktion derivaatta. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAA12 **Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä** (vsy, oo/io, edellyttää kurssin MAA7)

Absoluuttinen ja suhteellinen virhe, polynomin jaollisuus, iterointi, Newtonin menetelmä ja muita likimääräismenetelmiä. Kurssin aikana opetellaan hyödyntämään laskinta monipuolisesti. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAA18 **Kertauskurssi 2** (ksy, oo, vaihtoehto kurssille MAA12)

Kerrataan kurssien MAA5–MAA8 keskeinen sisältö. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAA9 **Trigonometriset funktiot ja lukujonot** (pa, oo, edellyttää kurssin MAA7)

Trigonometriset funktiot ja niiden derivaatat. Trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen. Lukujonot. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAA10 **Integraalilaskenta** (pa, oo/io, edellyttää kurssit MAA7–MAA9)

Integraalifunktio, määrätty integraali. Pinta-alan ja tilavuuden laskeminen. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAA13 **Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi** (vsy, oo/io, edellyttää kurssin MAA10)

Funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen. Raja-arvot äärettömyydessä. Epäoleelliset integraalit. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAA19 **Kertauskurssi 3** (ksy, oo/io, pakollisten kurssien jälkeen)

Kurssien MAA1–MAA10 aihepiirien tietojen kertaamista, yhteensovittamista ja sovelluksia. Vanhojen ylioppilastehtävien läpikäyminen. Vastaustekniikka ylioppilaskirjoituksissa. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAA14 **Talousmatematiikka** (ksy, oo/io, edellyttää kurssin MAA2)

Sama kurssi kuin MAB7. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAA15 **Tilastot ja todennäköisyys 2** (ksy, oo/io, edellyttää kurssin MAA6)

Sama kurssi kuin MAB9. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö. Summatiivinen koe.

MAV **Matemaattisten aineiden valmennuskurssi korkeakouluun pyrkiville**
(so, oo, matematiikan, fysiikan ja kemian oppimäärien suorittamisen jälkeen)

Abikurssi. Korkeakoulujen matematiikan, fysiikan ja kemian pääsykoetehtävyyt. Kurssi järjestetään kevään ylioppilaskirjoitusten jälkeen. **Arviointiperusteet:** Suoritusmerkintä. Ei numeroarvostelua.

MUSIIKKI

MU

MU1 Musiikki ja minä (pa, oo, 1. opiskeluvuotena)

Musiikin työpaja. Musiikin peruselementit. Yhteismusisointi ja produktiot. Ohjattua itsenäistä opiskelua. **Arviointiperusteet:** Kurssin sisällön mukaiset tiedolliset ja taidolliset näytöt. Kurssin tavoitteiden toteuttaminen. Itsearviointi.

MU2 Moniääninen Suomi (pa/vsy, oo, 1. opiskeluvuotena)

Suomalaisen ja eurooppalaisen musiikin kulttuuri. Klassinen ja populaarimusiikki. Maailman-musiikki. Produktiot. Ohjattua itsenäistä opiskelua. **Arviointiperusteet:** Kurssin sisällön mukaiset tiedolliset ja taidolliset näytöt. Kurssin tavoitteiden toteuttaminen. Itsearviointi.

MU3 Ovet auki musiikille (vsy, oo, 2. opiskeluvuotena)

Pienryhmäproduktio. Esityskokonaisuuden valmistaminen konserttiin, demon tuottaminen, yhtye/kamari-orkesteri. **Arviointiperusteet:** Kurssin sisällön mukaiset tiedolliset ja taidolliset näytöt. Kurssin tavoitteiden toteuttaminen. Itsearviointi.

MU4 Musiikki viestii ja vaikuttaa (vsy, oo, 2. opiskeluvuotena)

Musiikkiteknologia. Musiikin tekemistä tietokoneella. Nuotinnus ja sovitus. Musiikin mediat. Elokvamusiikki. **Arviointiperusteet:** Kurssin sisällön mukaiset tiedolliset ja taidolliset näytöt. Kurssin tavoitteiden toteuttaminen. Itsearviointi.

MU5 Musiikkiprojekti (vsy, oo, 3. opiskeluvuotena)

”TYK Live” -konsertin tuottaminen. Tekijänoikeudet (Teosto, Gramex). Yhtyetyöskentelyä. **Arviointiperusteet:** Kurssin sisällön mukaiset tiedolliset ja taidolliset näytöt. Kurssin tavoitteiden toteuttaminen. Itsearviointi.

MUSIIKKI-ILMAISU

ITM

ITM1 Musiikki-ilmaisu 1 (so, oo, vapaa suoritusjärjestys)

Elävän musiikin tuottaminen, oman ja valmiin materiaalin työstäminen esityksiksi, yhtyetyöskentely sekä tarvittavan esitystekniikan ja -laitteiston hallinta. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Kurssin sisällön mukaiset tiedolliset ja taidolliset näytöt. Kurssin tavoitteiden toteuttaminen. Itsearviointi.

ITM2 Musiikki-ilmaisu 2 (so, oo, vapaa suoritusjärjestys)

Näyttämömusiikki ja musiikillinen ilmaisu näyttämöllä. Tavoitteena on projektiluonteisena tuottaa itse tehty näyttämöteos joko elävänä esityksenä tai videoelokuvana sekä tutustua näyttämömusiikin funktioon säveltämällä, äänittämällä tai esittämällä näyttämömusiikkia. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Kurssin sisällön mukaiset tiedolliset ja taidolliset näytöt. Kurssin tavoitteiden toteuttaminen. Itsearviointi.

ITM3 Musiikki-ilmaisu 3 (so, oo, vapaa suoritusjärjestys)

Musiikkia animaatioon, valmistetaan musiikkivideo, perehdytään äänentallennukseen ja studio-tekniikkaan sekä tutustutaan musiikin mekanisointiin. Kurssilla harjoitellaan tietotekniikan sovellusten ja MIDI-tekniikan hyväksikäyttöä musiikinteon välineenä. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Kurssin sisällön mukaiset tiedolliset ja taidolliset näytöt. Kurssin tavoitteiden toteuttaminen. Itsearviointi.

NUKKETEATTERI

ITU

ITU1 Nukketeatterikurssi (so, oo, 2. opiskeluvuotena)

Kurssilla tutkitaan nukketeatteria ilmaisun välineenä. Nukketeatteri aikojen saatossa, nukketeatterin maailma tänään. Käytännön harjoituksia. Lopputyöt. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Aktiivinen osallistuminen. Loppunäytteet.

NÄYTTÄMÖTYÖ

ITN

ITN1 Näyttämötyö 1 (so, oo, numerojärjestys, edellyttää kurssin ITL1)

Johdatusta näyttelijäntyöhön. Persoonallisen ilmaisun kehittäminen ja näyttämöllisen ajattelun virittäminen. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Monipuolinen ilmaisevuus. Teatterin tekemisen alkeiden hahmottaminen.

ITN2 Näyttämötyö 2 (so, oo, numerojärjestys)

Opiskellaan roolihahmon luomista ja valmistetaan näytelmäkohtauksia klassikkoteksteistä julkisesti esitettäväksi. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Kyky roolityön tekemiseen. Mielikuvitus ja eläytyminen. Aktiivinen osallistuminen.

ITN3 Näyttämötyö 3 (so, oo, numerojärjestys)

Dramatisoidaan lasten tai nuorten näytelmä ja esitetään kohdeyleisölle. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Näyttämöllinen ajattelukyky. Aktiivinen osallistuminen.

ITN4 Näyttämötyö 4 (so, oo, numerojärjestys)

Teatteridiplomikurssi on itsenäinen kurssi. Sen tavoitteena on julkinen esitys ja kokemus taiteellisesta oppimisprosessista, jossa teatteri-ilmaisulliset taidot vahvistuvat, yhteistyötaidot karttuvat ja itsearviointi kehittyy. **Näyttelijän/ohjaajan diplomin tekijältä edellytetään vähintään kahta ITN-kurssin ja ITD1-kurssin suoritusta.** Jos teatteridiplomin suorittaa käsikirjoittajana, voi ITD1-kurssin korvata luovan kirjoittamisen kurssilla ITK3. **Arviointiperusteet:** Arvostelu asteikolla 1–5. Erillinen lukiodiplomitodistus.

ITN5 Näyttämötyö 5 (so, oo, edellyttää kurssit ITN1–ITN3)

Ideasta toteutukseen. Valmistetaan työryhmän ideasta teatterin keinoin estradiesitys yleisölle. Kurssi voidaan korvata teatteridiplomikurssilla (ITN4). teatteridiplomin suorittaa käsikirjoittajana, voi ITD1-kurssin korvata luovan kirjoittamisen kurssilla ITK3. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Taiteellinen ja taidollinen osaaminen.

ITN6 Näyttämötyö 6 (so, oo, edellyttää kurssit ITN1–ITN3 ja ITN5)

Roolityö näytelmäproduktiossa: julkinen esitys. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Näyttämöllinen ajattelu ja taiteellinen työ.

OPINTO-OHJAUS

OP

OP1 Opinto-ohjauskurssi 1 (pa, oo, hajautettuna koko lukioajalle)

Kurssilla tehdään opiskelusuunnitelma lukiota varten. Lisäksi perehdytään jatko-opiskelumahdollisuuksiin ja hakuvaihtoehtoihin. Jokainen opiskelija laatii jatkokoulutussuunnitelman. **Arviointiperusteet:** Suoritusmerkintä. Tuntityöskentely.

OP2 Opinto-ohjauskurssi 2 (vsy, oo, 2. tai 3. opiskeluvuotena)

Kurssin tavoitteena on lisätä opiskelijan itsetuntemusta, syventää työelämä- ja koulutustietoutta. **Arviointiperusteet:** Suoritusmerkintä. Tuntityöskentely. Työharjoittelu. Tutustumiset.

OP3 Tutorkurssi (so, oo, 2. lukuvuotena)

Kurssille valitaan hakemusten perusteella. Kurssin tarkoituksena on kouluttaa tutoreita tukemaan kouluaan aloitavia sekä esitellä koulua eri tilaisuuksissa. **Arviointiperusteet:** Suoritusmerkintä. Kokoonnutumiset ja aktiivinen osallistuminen.

OKK1 Opiskelijakuntakurssi (so, oo, hajautettuna koko lukioajalle, kuitenkin ainakin yhden lukuvuoden ajan) Aktiivinen ja jatkuva toiminta oppilaskunnan hallituksessa kouluyhteisön hyvinvoinnin parantamiseksi. Vastuunkanto ja osallistuminen projekteihin. **Arviointiperusteet:** Suoritettu/hylätty.

PS1 Psyykinen toiminta, oppiminen ja vuorovaikutus (pa, oo, numerojärjestys)

Psykologian peruskurssi. Psykologia tieteenä ja psykologian soveltaminen yhteiskunnan eri alueilla. Erilaisia tapoja tutkia ja selittää ihmisen toimintaa. Tunnistetaan psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten emootio, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä havainnoidaan ja pohditaan ihmisen toimintaa näitä kuvaavien käsitteiden avulla. Oppiminen psykologiseen tietoon tukeutuen; pohditaan psykologisen tiedon avulla omaa opiskelua. Soveltavaa sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen tarkastelussa ja sen valossa oman itsen tarkastelu ryhmän jäsenenä. **Arviointiperusteet:** Koe ja jatkuva näyttö.

PS2 Ihmisen psyykinen kehitys (vsy, oo, vapaa kurssin PS1 jälkeen)

Kehityopsykologia. Yksilön psyykinen kehitys elämän eri vaiheissa. Psyykkisen kehityksen osa-alueet kehityopsykologisten teorioiden valossa. Psyykkisen kehityksen yhteydet biologisiin tekijöihin. Sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kulttuurin merkitys ihmisen psyykkisessä kehityksessä. Psyykkisen kehityksen ongelmia ja niihin vaikuttaminen. Psyykkisen kehityksen tutkiminen. **Arviointiperusteet:** Koe ja jatkuva näyttö.

PS3 Ihmisen tiedonkäsittelyn perusteet (vsy, oo, vapaa kurssin PS1 jälkeen)

Kognitiivinen psykologia. Kognitiivisten perusprosessien, kuten tarkkaavaisuuden, havaitsemisen ja muistin toiminnan periaatteita. Tarkastellaan vireystilaan vaikuttavia asioita ja sen merkitystä ihmisen hyvinvoinnin kannalta. Hermoston perusrakenteen ja toiminnan periaatteita sekä niiden yhteys kognitiivisiin perustoimintoihin. Kognitiivisia perusprosessien ja hermoston toiminnan tutkimusmenetelmiä. **Arviointiperusteet:** Koe ja jatkuva näyttö.

PS4 Motivaatio, tunteet ja älykäs toiminta (vsy, oo, vapaa kurssin PS1 jälkeen)

Ihmisen toiminta sekä tietoisien ohjauksen että tiedostamattomien tekijöiden vaikutuksen alaisena. Motivaation ja emootioiden perusteoriat. Motivaation ja emootioiden yhteys yksilön ja yhteisön hyvinvointiin. Tietoisuuden, ajattelun ja kielen merkitys ihmisen toiminnassa. Tarkastellaan taitavan ajattelun, älykkyyden, asiantuntijuuden ja luovuuden edellytyksiä ja kehittämismahdollisuuksia yksilön ja yhteisön näkökulmasta. **Arviointiperusteet:** Koe ja jatkuva näyttö.

PS5 Persoonallisuus ja mielenterveys (vsy, oo, vapaa kurssin PS1 jälkeen)

Persoonallisuuden määrittely ja selittäminen psykologian eri näkökulmista. Persoonallisuuden tutkiminen. Mielenterveyteen vaikuttavat tekijät ja mielenterveyden häiriöt. Psykoterapia ja lääkehoito mielenterveyden ongelmien hoidossa. Psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitäminen. **Arviointiperusteet:** Koe ja jatkuva näyttö.

PS6 Sosiaalipsykologia (ksy, oo, vapaa kurssin PS1 jälkeen)

Tutustutaan sosiaalipsykologiaan tieteenä ja sosiaalipsykologian soveltamiseen. Sovelletaan sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen tarkastelussa ja opitaan ymmärtämään itseä ryhmän jäsenenä. **Arviointiperusteet:** Koe/esitelmä ja jatkuva näyttö.

PUHEILMAISU

ITP

ITP1 Rohkeasti puhumaan (so, oo, vapaa suoritusjärjestys)
Esiintymisjännityksen hallinta ja selkeä puhuminen. Kuunteleminen, kontakti ja sanaton viestintä. Runsaasti erilaisia yksilö- ja ryhmäharjoituksia. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Tuntityöskentely. Arvioitavat harjoitukset.

ITP2 Ääni kuuluviin (so, oo, vapaa suoritusjärjestys)
Oman äänenkäytön ja ääni-ilmaisun kehittäminen. Puhuminen eri tiloissa ja juontaminen. Äänidraama ja tekstien tulkinta (runot, sadut). Esityksen valmistaminen esimerkiksi päiväkotiin. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Tuntityöskentely. Arvioitavat harjoitukset.

ITP3 Vaikutan ja vakuutan (so, oo, vapaa suoritusjärjestys)
Monipuolinen puheilmaisu ja vakuuttava viestintä. Valmistetaan yhdessä produktio ryhmän toiveiden mukaan (esim. haastatteluja, puheita, väittelyitä, monologeja ja luentateatteria erilaisille yleisöille). **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Tuntityöskentely. Produktio.

RADIOTYÖ

ITR

ITR1 Radiotyö 1 (so, oo, suositellaan 1. opiskeluvuotena)
Kurssilla perehdytään radioon viestintävälineenä ja tutustutaan sen asemaan mediakentässä. Kurssin aikana tutustutaan radion eri ohjelmatyyppeihin sekä harjoitusten avulla hankitaan tuntumaa radio-ohjelman tekoon. Pääpaino on erityisesti haastattelutaitojen ja studiotekniikan hallinnalla. Osallistutaan Studioffin tekemiseen uutistoimituksena. **Arviointiperusteet:** Ilmoitetaan kurssin alussa. Numeroarvostelu.

ITR2 Radiotyö 2 (so, oo, numerojärjestys)
Tutustutaan uutis- ja ajankohtaistoiminnan erityispiirteisiin radiossa, radiopakinointiin, musiikkiohjelmien koostamiseen, suoran lähetyksen luonteeseen ja radioselostamiseen. Painotus jokaviikkoisen Studioff-lähetyksen tekemisessä. **Arviointiperusteet:** Ilmoitetaan kurssin alussa. Numeroarvostelu.

ITR3 Radiotyö 3 (so, oo, numerojärjestys)
Hyödynnetään aiemmilla kursseilla hankittuja taitoja mm. radiodokumenttien ja monimuotoisten viihdeohjelmien suunnittelussa ja toteuttamisessa. Dokumentti tai kuunnelma lopputyönä. **Arviointiperusteet:** Ilmoitetaan kurssin alussa. Numeroarvostelu.

RANSKA, pitkä oppimäärä

RAA

RAA1 Nuori ja hänen maailmansa (pa, oo, numerojärjestys)
Opitaan kertomaan jokapäiväisestä elämästä ja ihmissuhteista. Suullinen harjoittelu keskeistä. Kerrataan peruskoulussa opittuja rakenteita ja sanastoa. Lisää pronomineja: persoonapronominien keskinäinen asema, Verbioppia: aikamuotoja. Tutustutaan lauseenvastikkeisiin. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe.

RAA2 Viestintä ja vapaa-aika (pa, oo/io, numerojärjestys)
Opitaan kertomaan vapaa-ajanvietosta, harrastuksista ja niihin liittyvistä palveluista. Pääpaino puhevalmiuksien ja puheen ymmärtämisen kehittämisessä. Kirjoittamista harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Kotikirjoitelma. Kerrataan ja syvennetään aikaisemmin opittua: Lisää verbioppia, mm. passiivi, subjunktiivi, passé simple, maat ja kansallisuudet, partisiipin perfektin taipuminen. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe.

RAA3 Opiskelu ja työ (pa, oo/io, numerojärjestys)

Koulu, opiskelu, curriculum vitae, työelämä. Harjoitetaan kaikkia osa-alueita: puhetta, kirjoittamista sekä kuultua että luettua lyhyen ranskan ylioppilastehtävien avulla. Kieliopissa kerrataan aikaisemmin opittua ja opiskellaan substantiivi: suku, luku, yhdyssanat, monikollinen substantiivi, partitiivi, artikkelin käyttö. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoee. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

RAA4 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (pa, oo/io, numerojärjestys)

Opitaan kertomaan Suomesta, suomalaisuudesta ja tutustutaan ranskankieliseen maailmaan. Harjoitetaan kaikkia osa-alueita: puhetta, kuultua, kirjallista tuottamista sekä luettua lyhyen ranskan yo-tehtävien avulla. Kieliopissa kerrataan aikaisemmin opittua, opiskellaan lisää adjektiiveista ja adverbeista. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoee. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

RAA5 Kulttuuri (pa, oo/io, numerojärjestys)

Kirjallisuus, kuvataide, elokuva, teatteri, musiikki. Pyritään lukemaan autenttinen ranskankielinen teos, jota käsitellään suullisesti ja/tai kirjallisesti. Harjoitetaan kaikkia osa-alueita: puhetta, kirjoittamista sekä kuultua että luettua mm. pitkän ranskan yo-tehtävien avulla. Kieliopissa kerrataan aikaisemmin opittua ja lisää pronomineista. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoee. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

RAA6 Tiede, talous ja tekniikka (pa, oo/io, numerojärjestys)

Tieteen mahdollisuudet, media ja talouselämä. Harjoitetaan kielitaidon kaikkia osa-alueita painottaen kirjallista ilmaisua ja luettua. Mahdollisuuksien mukaan lyhyitä esitelmiä opiskelijoiden toivomista aiheista. Pitkän ranskan yo-tehtäviä. Kieliopissa käsitellään syventäen verbien taivutusta, aikamuotoja ja ranskalainen kysymys. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoee. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

RAA7 Luonto ja kestävä kehitys (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Aiheina luonto, ekologia ja niiden vaikutus yhteiskuntaamme. Opiskellaan luontoon ja ekologiaan liittyvää sanastoa. Pääpaino entistä vaativampien luettujen ja kuultujen ymmärtämisessä ja sanaston kartuttamisessa pitkän ranskan ylioppilastehtävien avulla. Kieliopissa keskitytään mm. verbien tapaluokkiin, syvennetään subjunktiivia ja opiskellaan konsessiivinen ilmaus. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoee. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma/tiivistelmä.

RAA8 Puhu ja ymmärrä paremmin – J'aurai de la potion magique... (vsy, oo, numerojärjestys)

Puhuminen on pääosassa unohtamatta ääntämis-, luku- ja kuunteluharjoituksia, käytetään erilaisia tilanneharjoitteita, roolileikkejä, esitelmiä, pienoisenäytelmiä, uutisia ja lauluja, elokuvia, videoita toiveiden ja aihepiirien mukaan. Käytettäviä aihepiirejä, jotka kertaavat yo-kirjoituksissa esiintyviä teemoja, ovat mm. ranskankielisten kulttuurien moninaisuus, ajankohtaiset tapahtumat, nuoria koskettavia asioita, matkustaminen ja kotimaasta kertominen. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanakokeita, lyhyitä tiivistelmiä, viestejä ja esitelmiä. Valta-kunnallinen puhekoee.

RAA9 Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (ksy, oo/io, numerojärjestys)

Keskeisinä aiheina ovat perhe muuttuvassa yhteiskunnassa, nuorten suhde yhteiskuntaan ja sosiaalinen media. Kotikirjoitelma/tiivistelmä. Painotetaan mahd. monta osa-alueita ja hiotaan ylioppilaskirjoituksissa tarvittavia taitoja. Kerrataan ja syvennetään aikaisemmin opittua, verbien rektioita, lauseenvastikkeita (gerundi, partisiipin perfektin) olettamuksen ilmaiseminen ja konjunktioita. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoee. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

RAA10 Vielä viimeinen silaus! (ksy, oo, numerojärjestys)

Tässä kurssissa keskitytään pitkän ranskan ylioppilaskirjoituksien eri osa-alueiden harjoitteluun (mm. kuullun ja tekstin ymmärtämiseen, rakenteisiin, tiivistelmään ja kirjoitelmaan) ja kerrataan ranskan kieliopin tärkeimmät

kohdat, syvennetään lauseoppia, laajennetaan sanastoa, prepositioita ja konjunktioita. Opetusmateriaalina ylioppilastehtäviä, lehtiartikkeleita ja erilaisia kertausmonisteita. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

RANSKA, lyhyt oppimäärä (peruskoulussa alkanut) RAB2

RAB2.1 Arkielämän ranskaa (vsy, oo, numerojärjestys)

Elokuviin meno, päivänviettoa, ruokasanastoa. Suullista harjoittelua ja kuullun ymmärtämistä, pieniä kirjallisia harjoituksia. Kertaa peruskoulussa opittua mm. verbin preesens, aller-futuuri, être en train de + inf., perfekti, imperatiivi, pronominioppia (persoonapronominien objekti- ja adverbialimuodot), adjektiivia, kysymyksen muodostusta, partitiivia, genetiivi, kieltoilmaukset. Uutena kolmimuotoiset adjektiivit, relatiivipronominit, refleksiiviverbien perfekti. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe.

RAB2.2 Ranskaa ilman rajoja (vsy, oo, numerojärjestys)

Urheilutapahtumissa, kirpputorilla, lomaviettoa. Suullista harjoittelua, kuullun ymmärtämistä, pieniä kirjallisia harjoituksia. Kertaa edellisen kurssin rakenteita (mm. perfektin muodostusta, pronominioppia). Uutena adverbien muodostus, adjektiivin ja adverbien vertailu, prepositiot maiden nimien kanssa, imperfektin muodostus sekä perfektin ja imperfektin käyttö menneestä kerrottaessa. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe.

RAB2.3 Ajan hermolla maalla ja kaupungissa (vsy, oo, numerojärjestys)

Haastattelu, lukeminen, luonteenpiirteitä, vapaaehtoistyö, mieltymyksistä kertominen ja internetin käyttö. (Tutustuminen omaan sanomalehteen ja sen esittely.) Suullisen, kirjallisen ja kuullunymmärtämisen harjoittelua. Kertaa perfektin ja imperfektin käyttöä. Uutena tout-pronominin, celui, ceux jne., en- ja y- pronomini, pluskvamperfekti, imperfekti SI-ehtolauseessa, alustavasti konditionaaliin tutustuminen. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Viestinnällinen kirjoitustehtävä.

RAB2.4 Opiskelu ja tulevaisuus (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Suomesta ja suomalaisuudesta kertominen, vaihto-oppilaana, ympäristön ja matkailun kuvausta, Belgia ja Sveitsi. Suullista, kirjallista ja kuullunymmärtämisen harjoittelua. Kertaa verbi- ja pronominioppia. Uutena partisii-pin preesens ja gerundi, venir de + inf., partisii-pin perfektin taipuminen avoir-apuverbin kanssa, konditionaali ja futuuri sekä alustava tutustuminen subjunktiivisiin. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Viestinnällinen kirjoitustehtävä.

RAB2.5 Kulttuuri (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Kanada ja Afrikan ranskankielisiä maita, vapaaehtoistyötä. Kirjallisen ja kuullunymmärtämisen osuus painottuu. Ylioppilaskirjoitusvihkoihin tutustuminen. Kerrataan konditionaali, SI-ehtolause, futuuri, relatiivipronominit (qui, que, où), kysymyksen muodostus (qu'est-ce qui) sekä epäsuora kysymys. Uutena quelque chose/rien + à/de - rakenteet, relatiivipronomini dont, maantieteelliset nimet, verbirektiliot sekä lisää subjunktiivista. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Viestinnällinen kirjoitustehtävä.

RAB2.6 Yhteinen maapallomme (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Ravinnosta, kotitöistä, sukupolvet ennen ja nyt, terveydentilasta, Ranskan historiasta ja symboleista, uskonnoista. Kirjallisen kielenkäytön osuus painottuu sekä kuullunymmärtäminen. (Tavallisen puhekielen ('fr. familier') sanastoa ja ilmaisuja.) Kertaa verbioppia (preesens ja imperatiivi), kertaa kysymyksenmuodostusta (inversiokysymys), partitiivia (paljoussanat). Uutena subjunktiivin ja indikatiivin käytön erot, relatiivipronomini lequel. Ylioppilastehtäviä. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Viestinnällinen kirjoitustehtävä.

RAB2.7 Tiede ja tekniikka

(vsy, oo/io, numerojärjestys)

Aihepiirit mm. koulusta ja kulttuurieroista, opiskelusta, harjoitteleminen CV:n laatimista, eri ammattien kuvauksia. Kertaamme edellisten kurssien asioita mm. verbimuotoja, pronominioppia sekä kysymyksen muodostusta. Harjoitteleminen puhumista, kuullun- ja luetunymmärtämistä sekä kirjallista tuottamista. Uutena mm. adjektiivien merkityserot, epäsuora kysymys, passiivi sekä muodolliset subjektit (il, ce, cela). Valmentaudumme ylioppilaskirjoituksiin. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Viestinnällinen kirjoitustehtävä.

RAB2.8 Luonto ja kestävä kehitys

(vsy, oo/io, numerojärjestys)

Aihepiirit mm. Pariisi, taiteet ja museot, kirjallisuus, EU, ympäristönsuojelu. Kertaamme mm. verbirekioita, verbioppia (aikamuodot ja tapaluokat), kansallisuutta ja maantieteellisiä nimiä, indefiniittipronomineja, lauseenvas-tikkeita sekä ajanmääreitä. Uutena: yksinkertainen perfekti ('passé simple'), 2. konditionaali sekä itsenäiset omis-tuspronominit (le mien, le tien jne.). Lueimme helpohkon autenttisen teoksen. Valmentaudumme ylioppilaskirjoi-tuksiin. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Viestinnällinen kirjoitustehtävä.

RANSKA, lyhyt oppimäärä (lukiossa alkanut)

RAB3

RAB3.1 Hyvää päivää, hauska tutustua

(vsy, oo, numerojärjestys)

Tervehdykset, esittely, pyyntöjä, kysymysten esittäminen, kiittäminen. Opitaan kertomaan perusasiat itsestä, perheestä ja asuinpaikasta. Käydään ostoksilla, ostetaan lippuja ja kysytään tietä. Harjoitellaan ääntämistä. Kuun-telu- ja puheharjoituksia. Substantiivin yksikkö ja monikko, artikkelit, adjektiiveja, verbejä (preesens), lukusanoja, kiello, omistaminen sekä kysymyksiä. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Kokeessa mm. sanelu, sanastoa, rakenteita, reagoitua.

RAB3.2 Näin asiat hoituvat

(vsy, oo/io, numerojärjestys)

Opetellaan kertomaan mm. omasta huoneesta, perheestä ja harrastuksista. Asioidaan kahvilassa ja ravintolassa, suunnitellaan lomaa. Ääntämisharjoittelua, kuuntelu- ja puheharjoituksia. Kerrataan ensimmäisellä kurssilla opit-tua, opiskellaan lisää verbeistä, refleksiiviverbejä, kieltosanoja, yhdyssanoja, il y a -rakenne, päivämäärät, partitiivia, omistuspronomineja, prepositioita, est-ce que -kysymys. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanelu ja kuuntelukoe. Luetun ymmärtämiskoe. Rakenne- ja sanastokoe.

RAB3.3 Vapaa-aika ja harrastukset

(vsy, oo/io, numerojärjestys)

Opiskellaan keskustelemaan surffailusta, tv-ohjelmista, ihmissuhteista sekä maista että kielistä. Asioidaan vaate-kaupassa. Puhutaan myös säästä. Aikaisemmin opitun kertausta, opiskellaan lukusanoja lisää mm. järjestysluvut, verbejä (epäsäännöllisiä, -ir- ja -re-päätteiset), lähifuturi, kellonajat, demonstratiivipronomineja ja adverbeja. Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelua, suullista ja kirjallista taitoa. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Sanelu ja kuultu. Luetun ymmärtämiskoe. Viestinnällinen kirjoitustehtävä.

RAB3.4 Meillä ja muualla

(vsy, oo/io, numerojärjestys)

Syvennetään omasta elämästä kertomista: koulusta, harrastuksista, vapaa-ajanvietosta. Vahvistetaan ääntämistä, kuuntelua, viestinnällisiä taitoja puhuen ja kirjoittaen. Kerrataan aikaisempaa, opetellaan lisää verbejä, p.c., im-perfekti, partitiivia, adjektiivien vertailu. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Viestinnällinen kirjoitustehtävä.

RAB3.5 Ennen ja nyt

(vsy, oo/io, numerojärjestys)

Opitaan Ranskan ja Suomen arkipäivän kulttuurieroja. Hoidellaan arkisia asioita. Matkaillaan Belgiassa, Sveitsissä, Québecissä ja Suomessa. Tutustutaan siirtolaisuuteen ja sopeutumiseen vieraan maan tapoihin. Harjoitetaan ään-tämistä, kuuntelua, puhumista ja kirjoittamista sekä luettua. Aikaisemman kertausta, p.c./imperfekti tarinassa, pluskvamperfekti, pronomineja: suorat, epäsuorat, en, y, indefiniitti, relat.pron, adverbien vertailu. **Arviointipe-**

rusteet: Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Viestinnällinen kirjoitustehtävä.

RAB3.6 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Tutustutaan erilaisten perheiden elintapoihin, teknologiaan, terveyteen, ekologisiin arvoihin ja elämäntapoihin. Vahvistetaan edelleen ääntämistä, kuuntelua, luettua sekä suullista että kirjallista viestintää. Mahdollisuuksien mukaan lyhyen yo:n tehtäviä. Kerrataan aikaisemmin opittua, konditionaali, futuuri gerundi, pronomineja: il/ce/ça. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Viestinnällinen kirjoitustehtävä.

RAB3.7 Kulttuuri (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Nuorten tulevaisuudensuunnitelmista, työnhakeminen, työelämä ja ura, nykyhetken epävarmuus muuttuvassa maailmassa. Ylioppilaskirjoitustehtäviä. Harjoitellaan puhetta, kuultua, luettua ja kirjallista tuottamista. Kerrataan aikaisemmin opittua: eri aikamuotoja ja pronomineja, preposition käyttö maiden nimissä, imperatiivi, ehtolauseita, passiivi. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Viestinnällinen kirjoitustehtävä.

RAB3.8 Yhteinen maapallomme (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Ranskankielinen kulttuuri tuodaan lähemmäksi opiskelijaa musiikin, sarjakuvien ja elokuvien avulla. Mahdollisuuksien mukaan luetaan helpohko ja lyhyehkö kaunokirjallinen teos. Harjoitellaan puhetta, kuultua, luettua ja kirjallista tuottamista. Harjoitellaan eri tavoin ylioppilaskirjoituksia varten. Aikaisemmin opitun kertausta: passé simple, lisää pronomineista, epäsuoraa esitystä, verbien rektio, lauseenvastikkeet. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Tiivistelmä./Viestinnällinen kirjoitustehtävä.

RAB3.9 Loppu hyvin, kaikki hyvin (ksy, oo, numerojärjestys)

Pohditaan mm. journalismin eettisiä arvoja, kansalaisvaikuttamista sekä jakamistaloutta ympäristöä säästävänä keinona. Opetusmateriaalina mm. yo-vihkoja ja kertausmonisteita. Harjoitellaan eri tavoin ylioppilaskirjoituksia varten. Aikaisemmin opittujen rakenteiden ja sanaston kertausta ja syventämistä. Ranskan kieliopin pääpiirteiden kertaus, varsinkin pronomini- ja verbioppi ja prepositioita. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Viestinnällinen kirjoitustehtävä.

RUOTSI, pitkä oppimäärä RUA

RUA1 Arkielämää Pohjoismaissa (pa, oo, numerojärjestys)

Kurssilla on pääpaino suullisessa harjoituksessa. Aihepiirit liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen. Kieliopissa kerrataan substantiivien ja adjektiivien perustaivutukset, sanajärjestysasioita sekä pronomineja. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Kurssikoe. Kirjoitelma. Kuuntelukoe. Tekstin ymmärtämiskoe. Suoritetaan ensimmäisenä.

RUA2 Ihmiset ympärillämme (pa, oo/io, yleensä numerojärjestys)

Kurssin aihepiirit liittyvät ihmissuhteisiin, erilaisuuteen ja hyvinvointiin. Puheviestintää vahvistetaan. Kieliopissa kerrataan epäsäännölliset verbit, lukusanat, sivulauseet, adjektiivien vertailu, konditionaali ja var-verbit. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Kurssikoe. Kirjoitelma. Kuullun ymmärtämiskoe. Tekstin ymmärtämiskoe.

RUA3 Suomi – osa Pohjolaa ja Eurooppaa (pa, oo/io, yleensä numerojärjestys)

Kurssin aihepiirit käsittelevät suomalaista ja suomenruotsalaista kulttuuria sekä vähemmistöjen asemaa. Suullista kielitaitoa vahvistetaan. Kieliopissa pääpaino on pronomineilla ja substantiivin määräysmuodot. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Kurssikoe. Kirjoitelma. Kuullun ymmärtämiskoe. Tekstin ymmärtämiskoe.

RUA4 Elinympäristömme (pa, oo/io, yleensä numerojärjestys)

Kurssilla vahvistetaan erityisesti lukemisen ymmärtämisen taitoja. Kurssin aiheina ovat luonto, ympäristö, tekniikka ja viestintä. Kieliopissa käsitellään verbejä, adverbejä. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Kurssikoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Tekstin ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

RUA5 Opiskelu ja työ (pa, oo/io, yleensä numerojärjestys)

Kurssilla harjoitellaan eri palvelutilanteita ja muodollisen kielen käyttöä. Kurssin aihepiireinä ovat työ, elinkeinot ja palvelutilanteet. Kieliopissa harjoitellaan erityisesti partisiipin perfektia, vara- ja bli-passiivia sekä s-passiivia. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Kurssikoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Tekstin ymmärtämiskoe. Rakennekoe. Kirjoitelma.

RUA6 Kulttuuri ja sen tekijöitä (pa, oo/io, yleensä numerojärjestys)

Kurssilla käsitellään pohjoismaista kulttuuria ja sen tekijöitä laaja-alaisesti. Pieni tutkielma liittyen Pohjoismaihin. Kieliopissa harjoitellaan prepositioiden käyttöä ja substantivoitua adjektiivia. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Kuullun ymmärtämiskoe. Tekstin ymmärtämiskoe. Rakennekoe. Kirjoitelma.

RUA7 Puhu ja ymmärrä paremmin (vsy, oo, yleensä numerojärjestys)

Kurssilla keskitytään parantamaan puhekieltä sekä arkisissa että vaativammassa harjoituksissa (esim. puheet, esitelmät). Tekstit ovat ajankohtaisia (uutiset, lehtiartikkelit) ja kielioppia kerrataan suullisin harjoituksin. Kuullunymmärtämisissä harjoitellaan erityisesti tiivistämistä. Kirjoitelmissa harjoitellaan puheita/esitelmiä. Kurssilla harjoitellaan myös yo-vihkoja. **Arviointiperusteet:** Valtakunnallinen puhekoe. Sanastotestejä. Kirjoitelma. Kuullun ymmärtämiskokeita. Aktiivinen tuntityöskentely.

RUA8 Tiede, talous ja tekniikka (vsy, oo/io, yleensä numerojärjestys)

Kurssilla painotetaan erityisesti ymmärtämisvalmiuksien lisäämistä. Tekstit käsittelevät eri tieteenalojen kehitystä, opiskelua, tekniikan saavutuksia ja yritys-elämää. Valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin. Kerrataan kielioppia. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Kuullun ymmärtämiskoe. Tekstin ymmärtämiskoe. Rakennekoe. Kirjoitelma.

RUOTSI, keskipitkä oppimäärä

RUB

RUB9 Ruotsin kielen johdantokurssi (ksy, oo, suoritetaan ennen kurssia RUB1)

Koulukohtainen syventävä johdantokurssi lukion aloittaville opiskelijoille, joilla ruotsin arvosana peruskoulun päättövaiheessa on ollut 8 tai sen alle tai joiden ruotsin opinnoissa on ollut pitkä tauko. Kurssilla kerrataan ja vahvistetaan peruskoulussa opittuja asioita, esim. perusasiat sanajärjestyksestä, verbiopista, substantiiveista, adjektiiveista ja pronomineista. Aiheet liittyvät oppilaan jokapäiväiseen elämään, kuten kouluun, ihmissuhteisiin ja vapaa-ajan viettoon. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoe. Luetun ymmärtämiskoe.

RUB1 Koulu ja vapaa-aika (pa, oo, numerojärjestys)

Itsensä esittely, koulu, vapaa-ajan vietto ja nuorten jokapäiväinen elämä. Keskusteluharjoituksia. Kerrataan substantiivien ja adjektiivien taivutusta ja käyttöä, persoonapronominien subjekti- ja objektimuodot, omistuspronominit, refleksiivipronominit, päälauseet, kysyvät lauseet. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Suullinen näyttö. Tekstin ymmärtämiskoe.

RUB2 Arkielämää Pohjoismaissa (pa, oo/io, numerojärjestys)

Oppilas oppii kertomaan itsestään. Asuminen, muoti. Nuorten elämä eri Pohjoismaissa. Keskusteluharjoituksia. Keskeisiä rakenteita sivulauseet, adjektiivien vertailu, lukusanat, verbiopista aikamuodot, vahvat ja epäsäännölliset verbit sekä apuverbit. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne-, sanasto-, kuuntelu- ja tekstikoe. Kirjoitelma. Suullinen näyttö.

RUB3 Suomi, Pohjoismaat ja Eurooppa (pa, oo/io, numerojärjestys)

Oppilas oppii esittelemään omaa maataan ja kotiseutuaan ruotsiksi. Mahdollisuus pitää esitelmä esim. omasta kotiseudustaan. Erisnimien suku, determinatiivi- ja indefiniittipronominit. Relatiivilauseet. Substantiiviattribuutti. Sanajärjestyksen kertaus. Prepositiot paikan ja ajan ilmauksissa. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Kuuntelukoe. Kirjoitelma. Tekstin ymmärtämiskoe.

RUB4 Elämää yhdessä ja erikseen (pa, oo/io, numerojärjestys)

Kurssin teemana ovat ihmissuhteet, elämänarvot ja erilaisten ihmisryhmien kohtaaminen työssä ja vapaa-aikana. Mielipiteen ilmaisu ja perustelu ovat keskeisiä teemoja keskusteluharjoituksissa. Vahvat ja epäsäännölliset verbit. Adverbit. Substantiivien määräysmuodot. Apuverbit ja infinitiivi. Käskymuoto. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Kuuntelukoe. Kirjoitelma. Tekstin ymmärtämiskoe.

RUB5 Elinympäristömme (pa, oo/io, edellyttää kurssin RUB3)

Aihepiireinä ovat luonto, muuttuva elin- ja työympäristö sekä joukkoviestimet. Harjoitellaan erityisesti ymmärtävää lukemista. Partisiipit, bli-, vara- ja s-passiivit. s-päätteiset verbit. Prepositioilmaisuja. Omistusmuodon ilmaiseminen. Adjektiivi substantiivina. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Kuuntelukoe. Kirjoitelma. Tekstin ymmärtämiskoe.

RUB6 Puhu ja ymmärrä paremmin (vsy, oo, edellyttää kurssin RUB5)

Kurssilla harjoitetaan suullisia viestintätaitoja ja siinä tarvittavaa fraseologiaa. Kieliopin kertaus, mm. sanajärjestys, pronomineja, lukusanat, adjektiivien vertailu ja imperatiivi. Tekstit käsittelevät Pohjoismaita, elokuvia, kirjallisuutta ja vapaa-aikaa. Kirjoitustehtävissä harjoitellaan dialogeja sekä lyhyitä viestinnällisiä tehtäviä. Valmentautumista ylioppilaskirjoituksiin. Erityisesti keskitytään kuullun tiivistelmäharjoitukseen. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Valtakunnallinen puhekoee. Lyhyt kurssikoe. Kirjoitelmia. Kuullun ymmärtämiskokeita.

RUB7 Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (vsy, oo/io, edellyttää kurssin RUB5)

Eurooppalaisia ja maailmanlaajuisia ongelmia, yhteiskuntaa ja politiikkaa. Jatko-opinnot ja työelämä. Valmentautumista ylioppilaskirjoituksiin. Kattava kieliopin kertaus. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne-, sanasto-, kuuntelu- ja tekstikoe. Kirjoitelma. Suullinen näyttö.

RUB8 Preppauskurssi ylioppilaskirjoituksiin (ksy, oo, yleensä numerojärjestys)

Kurssi on tarkoitettu niille A-ruotsin ja B-ruotsin opiskelijoille, jotka tarvitsevat perusasioiden kertausta ylioppilaskirjoituksia varten. Harjoitteleme kielen keskeisiä rakenteita, myös erilaisissa viestintätilanteissa. Perusteelliset ohjeet ylioppilaskirjoituksiin valmistautujille. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Kirjallinen näyttö. Kurssin arvosana ei laske oppimäärän kokonaisarvosanaa, mutta voi nostaa sitä.

SAKSA, pitkä oppimäärä SAA

SAA1 Nuori ja hänen maailmansa (pa, oo, numerojärjestys)

Nuorison kotiseutu, koulu, ystävät, vapaa-ajan vietto ja harrastukset sekä aikuiseksi tulemisen ongelmat. Pääpaino peruskoulussa opittujen sanaston ja rakenteiden kertauksessa ja tekstin ja puheen ymmärtämisessä ja suullisessa harjoittelussa. Opitaan laatimaan lyhyitä kirjoitelmia. Kerrataan aikamuodot, modaaliapuverbit, refleksiiviverbit, eriävät yhdysverbit ja keskeisten vahvojen verbien luettelo, sukusäännöt, sijamuodot (ei genetiiviä), heikot maskuliinit, akkusatiivia ja datiiivia vaativat prepositiot, persoonapronominit sekä perussanajärjestys (+ konjunktiot dass, wenn, weil ja obwohl). **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe.

SAA2 Viestintä ja vapaa-aika (pa, oo/io, numerojärjestys)

Nuoret, musiikki, lomailu ja urheilu, televisio ja kännykkäkulttuuri. Tietokone harrastuksena ja työvälineenä. Monikulttuurinen yhteiskunta. Suomi ulkomaalaisen silmin. Maahanmuuttajana Saksassa. Itävaltalaisista ja sveitsiläistä

kulttuuria. Harjoitellaan puhetta, kuultua, tekstin ymmärrystä ja kirjallista ilmaisua. Kerrataan sanajärjestys (denn, aber, damit, indem, bis), genetiivi, possessiivipronominit, prepositiot, artikkelin käyttö sekä maantieteelliset nimet. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe.

SAA3 Opiskelu ja työ (pa, oo, numerojärjestys)

Kurssin teemoina ovat opiskelu, toiveammatti ja kesätyöt Suomessa ja Saksassa. Laaditaan saksankielinen CV. Tutustutaan tasa-arvokysymyksiin ja monikulttuurisuuteen. Esitellään Suomea. Harjoitetaan erityisesti luetun ymmärtämisen taitoja. **Huom.:** kurssilla käytettävän iPad- laitteen saa halutessaan lainaksi koululta! Kerrataan adjektiivin ja adverbien taivutus ja vertailu, substantivoidut adjektiivit ja partisiipit sekä järjestysluvut. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Kurssikoe (rakenne ja sanasto sekä luetun ymmärtäminen). Kuullun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

SAA4 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (pa, oo/io, numerojärjestys)

Käsitellään perhepolitiikkaa, ulkomaalaisuutta ja kansalaisvelvollisuuksia sekä Saksan yhdistymistä. Harjoitellaan aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten väittelyä, mielipidekirjoitusta ja argumentatiivista kirjoitelman laatimista. **Huom.:** Kurssilla käytettävän iPad- laitteen saa halutessaan lainaksi koululta! Tekstin ymmärtämistä hieman vaativammalla tasolla. Kerrataan infinitiivi, imperatiivi, konditionaali, kaksoisinfinitiivi, man-rakenne, ja passiivi. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Kurssikoe (rakenne- ja sanasto sekä luetun ymmärtäminen). Kuullun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

SAA5 Kulttuuri (pa, oo, numerojärjestys)

Tutustutaan saksankielisen alueen kulttuurin eri osa-alueisiin ja niiden edustajiin. Tekstit ovat kirjallisuuden, musiikin, tanssin, teatterin, elokuvan, kuvataiteen ja arkkitehtuurin alalta. Ymmärtävän lukemisen ja kirjallisen tuottamisen osuus kasvaa. Kerrataan sijamuodot, verbien ja adjektiivien rektioita, pronominaaliadverbit ja relatiivipronominit. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

SAA6 Tiede, talous ja tekniikka (pa, oo/io, numerojärjestys)

Kurssilla käsitellään liikennettä, avaruustutkimusta, talous- ja työelämää, eri tieteenalojen tutkimustyötä, tekniikan saavutuksia. Kurssilla painotetaan vaativan kieliaineksen ymmärtämistä eri tieteenaloilta sekä argumentoivaa suullista ja kirjallista ilmaisua. Kerrataan pronominioppi, sanajärjestys, modaaliapuverbien erikoismerkitykset ja konjunktiot. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

SAA7 Luonto ja kestävä kehitys (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Kurssi koostuu ajankohtaisista ja autenttisista luonto- ja ympäristökysymyksistä kuten ilmastonmuutos, veden käyttö, ravitsemus, ekologiset valinnat ja turismi. Kerrataan verbioppi. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

SAA8 Puhu ja ymmärrä paremmin (vsy, oo, numerojärjestys)

Kurssin tavoitteena on kasvattaa itsevarmuutta saksan puhujana, parantaa kuullun ymmärtämisen taitoja, kerrata aikaisempien kurssien sanastoa ja näin vahvistaa erityisesti suullista kielitaitoa sekä arkisissa että muodollisemmissakin tilanteissa. Puhumista harjoitellaan ajankohtaisten mediajulkaisujen ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla. **Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus päättötodistuksen liitteenä. Arviointiperusteet:** Arviointi perustuu suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssi ja siihen kuuluva suullinen koe arvioidaan käyttäen asteikkoa 4–10.

SAA9 Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (ksy, oo/io, numerojärjestys)

Globalisaation vaikutus talouteen ja kulttuuriin. Historian opetukset ihmiskunnalle. Ylioppilaskirjoituksiin valmistautumista. Kerrataan substantiivioppi, adjektiivit, pronominioppi, lukusanat, sanajärjestys ja konjunktiot. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

tiperusteet: Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

SAB3.9 Sujuvasti saksaksi (ksy, oo, 2. tai 3. opiskeluvuotena)

Kertauskurssi, järjestetään kerran vuodessa. Kerrataan ja laajennetaan keskeistä sanastoa aihepiireittäin. Kerrataan keskeisiä vaikeahkoja kielioppikohtia ja rakenteita. Kuullun ymmärtämistä, kirjoittamista ja tekstien ymmärtämistä harjoitellaan myös ylioppilastehtävien avulla. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Kurssikoe (rakenne- ja sanasto, luetun ymmärtäminen). Kuullun ymmärtämisharjoituksia. Viestinnällinen kirjoitustehtävä. Kursin arvosana ei laske oppimäärän kokonaisarvosanaa, mutta voi nostaa sitä.

SAKSA, lyhyt oppimäärä (peruskoulussa alkanut) SAB2

SAB2.1 Arkielämän saksaa (vsy, oo, numerojärjestys)

Itsestä kertominen, toisen esittely, eri asioimistilanteita, koulu, perhe ja suku, harrastukset, tienneuvominen. Harjoitellaan puhumista ja kuullunymmärtämistä, helpohkoja kirjallisia harjoituksia. Kerrataan aiemmin opittua mm. sijamuodot (akkusatiivi, datiivi), verbien preesens ja perfekti, apuverbit, omistuspronominit, prepositioiden kertausta (akk. ja dat.), sanajärjestystä ja rektioverbejä. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. (Kuullun ymmärtämiskoe.)

SAB2.2 Saksaa ilman rajoja (vsy, oo, numerojärjestys)

Saksan ja muiden saksankielisten maiden esittelyä, Suomesta ja suomalaisista kertomista saksaksi, nähtävyyksistä kertomista, matkailuun liittyviä asioimistilanteita (mm. matkalipunosto, hotellissa). Kerrataan persoonapronomien akkusatiivi ja datiivi, imperatiivi, prepositioiden käyttöä, aikamuotojen käyttöä. Uutena opiskellaan komparatiivi, imperfekti, pluskvamperfekti, genetiivi sekä vaihtoehtoprepositiot. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. (Kuullun ymmärtämiskoe.)

SAB2.3 Ajan hermolla maalla ja kaupungissa (vsy, oo, numerojärjestys)

Asuminen maalla ja kaupungissa, asunnon kuvailua, Berliini, DDR, perhe-elämää, kotityöt, lääkärissä ja terveydentilasta kertominen, vapaa-ajan vietto. Kerrataan komparatiivi, sanajärjestystä sekä rektioverbejä. Uutena opiskellaan epäsuorakysymyslause, relatiivipronominit, adjektiivin taivutus, substantivoidut adjektiivit ja superlatiivi. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Viestinnällinen kirjoitustehtävä.

SAB2.4 Opiskelu ja tulevaisuus (vsy, oo, numerojärjestys)

Opitaan mm. seuraaviin aihepiireihin liittyvää sanastoa sekä ottamaan niihin kantaa: koulu, ammatit, opiskelu, tulevaisuus ja avioliitto. Harjoitteleminen elämänkerran (Lebenslauf) laatimista saksaksi. Kertailemme edellisen kurssin asioita. Harjoitteleminen monipuolisesti puhetta, kuullunymmärtämistä ja kirjallista tuottamista. Uusina rakenteina: futuuri, infinitiivirakenteet sekä würde-konditionaali ja konjuktiivin imperfekti (wäre, hätte, möchte jne.). **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Viestinnällinen kirjoitustehtävä.

SAB2.5 Kulttuuri (vsy, oo, numerojärjestys)

Opimme mm. seuraaviin aihepiireihin liittyvää sanastoa sekä keskustelemaan niistä: musiikki, TV, elokuvat, kirjallisuus, kierrätys, ruoka ja juoma sekä urheilu. Harjoitteleminen puhetta, kuullunymmärtämistä ja kirjallista tuottamista. Kertailemme edellisen kurssin asioita. Uusina rakenteina: pronominaaliadverbit (verbirektioiden kertausta) sekä konjuktiivin pluskvamperfekti. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Viestinnällinen kirjoitustehtävä.

SAB2.6 Yhteinen maapallomme (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Opimme sanastoa ja ottamaan kantaa mm. seuraaviin aihepiireihin: talouselämä, valtio, armeija ja siviilipalvelus, seurustelu sekä uskonto. Harjoittemme puhetta, kuullunymmärtämistä ja kirjallista tuottamista. (Puhekielen sanastoa.) Kertailemme edellisen kurssin asioita. Uusina rakenteina: maantieteelliset nimet, indefiniitti-pronominin sekä 'heikko maskuliini'. (Kts. myös SAB3.9 – sanastokertauskurssi) **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Viestinnällinen kirjoitustehtävä.

SAB2.7 Tiede ja tekniikka (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Aihepiireinä mm. elokuva ja TV, teatteri, musiikki, kuvataide ja kirjallisuus. Kertailemme edellisten kurssien asioita mm. aikamuotoja, infinitiivirakenteita, konditionaalia ja verbien rektiota. Uusina rakenteina: konjunktiivin pluskvamperfekti, kaksoisinfinitiivi, passiivi ja partisiippien muodostus ja käyttö. Valmentaudumme ylioppilaskirjoitukseen. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Viestinnällinen kirjoitustehtävä.

SAB2.8 Luonto ja kestävä kehitys (vsy, oo/io, numerojärjestys)

Aihepiireinä mm. Suomen ja Saksan väliset suhteet, saksalaisuus, sota ja rauha, humanitääriin avustustyö, maapallon kantokyky ja ilmastonmuutokset. Kertailemme mm. sijamuotojen käyttöä, prepositioita, maantieteelliset nimet, adjektiivin vertailua ja taivutusta, pronominioppia sekä sanajärjestystä. Uutena: genetiiviprepositiot sekä adjektiivin rektio. Valmentaudumme ylioppilaskirjoitukseen. (Ks. myös SAB3.9 – sanastokertauskurssi.) **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. Viestinnällinen kirjoitustehtävä.

SAB3.9 Sujuvasti saksaksi (ksy, oo, 2. tai 3. opiskeluvuotena)

Kertauskurssi, **järjestetään kerran vuodessa**. Kerrataan ja laajennetaan keskeistä sanastoa aihepiireittäin. Kerrataan keskeisiä vaikeahkoja kielioppikohtia ja rakenteita. Kuullun ymmärtämistä, kirjoittamista ja tekstien ymmärtämistä harjoitellaan myös ylioppilastehtävien avulla. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Kurssikoe (rakenne- ja sanasto, luetun ymmärtäminen). Kuullun ymmärtämisharjoituksia. Viestinnällinen kirjoitustehtävä. Kursin arvosana ei laske oppimäärän kokonaisarvosanaa, mutta voi nostaa sitä.

SAKSA, lyhyt oppimäärä (lukiossa alkanut)

SAB3

SAB3.1 Hyvää päivää, hauska tutustua (vsy, oo, numerojärjestys)

Esittelyä, asioimistilanteita, nähtävyyksiä, perheestä ja koulusta kertomista. Saksan ääntämisestä, parikeskustelua, täydennys- ja muunnostehtäviä, lyhyitä kuuntelutehtäviä. Artikkelit, verbien presens, modaaliverbit, eriävät yhdysverbit, päälauseita, akkusatiivi, lukusanoja ja akkusatiiviprepositiot. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. (Luetun ymmärtämiskoe.) (Kuullun ymmärtämiskoe.)

SAB3.2 Näin asiat hoituvat (vsy, oo, numerojärjestys)

Asuminen ja majoittautuminen, liikenneyhteyksien tiedustelu, vaateostosten tekeminen, juhlat ja onnitteleminen. Opetellaan perfekti, omistuspronominit, datiiivi- ja datiiiviprepositiot, sivulause. Aiemmin opitun kertausta. Painopiste puheen ymmärtämisessä ja tuottamisessa. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. (Luetun ymmärtämiskoe.) (Kuullun ymmärtämiskoe.)

SAB3.3 Vapaa-aika ja harrastukset (vsy, oo, numerojärjestys)

Vapaaehtoistyö, ruokailu, terveys ja hyvinvointi, lemmikkieläimet. Harjoitellaan kirjeen ja lyhyiden viestien kirjoittamista sekä luetun ymmärtämistä. Kerrataan sijamuodot ja prepositiot. Uutena vaihtoprepositiot, adjektiivin taivutus ja vertailumuodot, imperatiivi ja pluskvamperfekti. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Rakenne- ja sanastokoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kuullun ymmärtämiskoe. (Viestinnällinen kirjoitustehtävä.)

Katso SAB2.4–SAB2.8.

SAB3.9 Sujuvasti saksaksi

(ksy, oo, 2. tai 3. opiskeluvuotena)

Kertauskurssi, järjestetään kerran vuodessa. Kerrataan ja laajennetaan keskeistä sanastoa aihepiireittäin. Kerrataan keskeisiä vaikeahkoja kielioppikohtia ja rakenteita. Kuullun ymmärtämistä, kirjoittamista ja tekstien ymmärtämistä harjoitellaan myös ylioppilastehtävien avulla. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Kurssikoe (rakenne- ja sanasto, luetun ymmärtäminen). Kuullun ymmärtämisharjoituksia. Viestinnällinen kirjoitustehtävä. Kursin arvosana ei laske oppimäärän kokonaisarvosanaa, mutta voi nostaa sitä.

TEATTERIOPPI**ITD****ITD1 Teatterioppi**

(so, oo, vapaa suoritusjärjestys; edellytetään kurssin ITN4 suorittajalta)

Luentosarja, joka käsittelee teatterihistorian keskeiset teokset ja tekijät, teatteri-ilmaisun eri muodot ja teatteriesityksen eri osatekijät. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Koe.

TERVEYSTIETO**TE****TE1 Terveys**

(pa, oo, vapaa suoritusjärjestys, suositellaan ennen kursseja TE2 ja TE3)

Terveys eri näkökulmista. Kansanterveys ja terveyserot maailmassa. Tarttuvat taudit ja kansantaudit. Seksuaalisuus, seksitaudit ja ehkäisy. Työ- ja toimintakykyyn sekä turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä: ravitsemus, uni, lepo ja kuormitus, terveystoiminta, mielenterveys, sosiaalinen tuki, työhyvinvointi, työturvallisuus, turvallisuus kotona ja vapaa-aikana, ympäristön terveys. Sairauksien ja vammojen itsehoito ja ensiapu. Terveystietojärjestelmä. **Arviointiperusteet:** Kirjallinen ja suullinen näyttö. Koe.

TE2 Terveys ja sairaus nuoren arjessa

(vsy, oo, vapaa suoritusjärjestys)

Itsetuntemus, aikuistuminen, sosiaalisen tuen merkitys perheessä ja lähiyhteisössä. Stressin, kriisien ja masennuksen kohtaaminen. Vanhemmuus, parisuhde ja perhe-elämä. Seksuaaliterveys. Riippuvuudet ja terveys. Ravitsemuksen erityiskysymykset. Ruoka yhteiskunnassa. Liikunta ja terveys. Fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. **Arviointiperusteet:** Kirjallinen ja suullinen näyttö. Koe.

TE3 Terveys ja tutkimus

(vsy, oo, suositellaan suoritettavaksi kurssien TE1 ja TE2 jälkeen)

Terveystieteellinen tutkimus. Tautien ja sairastamisen historia. Terveys ja yhteiskunta. Terveystieto mediassa. **Arviointiperusteet:** Kirjallinen ja suullinen näyttö. Koe.

TIETOTEKNIikka**ATK****ATK1 Peruskurssi**

(so, oo/io, suositellaan 1. opiskeluvuodelle)

Tietokoneen käytön tehostamista koulutyöhön liittyvien tutkielmien, harjoitustöiden ja esitelmiin liittyvien diaesitysten tekemiseksi sujuvasti tietokoneella. Perehdytään koulun ATK-järjestelmään. Opiskellaan tehokasta tekstinkäsittelyä, taulukkolaskentaa ja sen soveltamista kaavioiden tekoon, esitysgrafiikkaa ja kuvamanipulaatiota, hie-man videoeditointia sekä internetin tehokasta hyödyntämistä. Ohessa opitaan tehokasta tiedostonhallintaa. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Arvioitavat harjoitustyöt.

ATK2 Ohjelmointikurssi

(so, oo/io, edellytyksenä kurssi ATK1 tai vastaavat taidot, suositellaan 2. tai 3. opiskeluvuodelle)

Ohjelmoinnin perusteita. Tietokoneen ohjelmointia oman ohjelman avulla sekä vasta-alkajille että perustiedot hallitseville. Ohjelmointikielinä esim. C++ tai Visual Basic. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Arvioitavat ohjelmointiharjoitukset.

ATK3 Kotisivukurssi (so, oo/io, vapaa suoritusjärjestys, edellytyksenä kurssi ATK1 tai vastaavat taidot) Internet- ja kotisivukurssi tietokoneen käytön perustaidot hallitseville. HTML-koodin opiskelua. Tiedonhaun tehostaminen ja kotisivut. Internet-materiaalin valmistaminen. **Arviointiperusteet:** Numeroarvostelu. Arvioitavat harjoitustyöt.

TUOTANTOKURSSI ITO

ITO1 Tuotantokurssi (so, oo, 2. opiskeluvuotena)
Kulttuurituotannon kursseilla tutustutaan tuottajan työhön eri kulttuurilaitoksissa (teatteri, televisio, tapahtumatuotanto, musiikki). Samalla seurataan idean kehittymistä valmiiksi tuotteeksi. Opiskellaan tuotannon suunnittelua ja budjetointia sekä harjoitellaan markkinointia ja viestintää. Ryhmä suunnittelee ja toteuttaa ulkopuolisille suunnatun koulun tapahtuman (esim. konsertti, teatteriesitys) yhteistyössä muiden ilmaisutaitoaineiden kanssa. **Arviointiperusteet:** Ilmoitetaan kurssin alussa. Numeroarvostelu.

USKONTO UE

UE1 Uskonnon luonne ja merkitys (pa, oo, numerojärjestys)
Uskonnon luonne ja merkitys. Uskonto ilmiönä ja tutkimuskohteena sekä raamattutieto. **Arviointiperusteet:** Koe ja jatkuva näyttö.

UE2 Kirkko, kulttuuri ja yhteiskunta (pa, oo, numerojärjestys)
Kristinuskon muotoutuminen ja vaikutus. Kirkkohistoria ja kristilliset kirkot. **Arviointiperusteet:** Koe tai esitelmä sekä jatkuva näyttö.

UE3 Ihmisen elämä ja etiikka (pa, oo, edellyttää kurssin UE1)
Ihmisen elämänsymptomat. Katsaus kristinuskon opin pääkohtiin sekä etiikkaan. **Arviointiperusteet:** Koe, alustus ja jatkuva näyttö.

UE4 Uskontojen maailmat (vsy, oo/io, edellyttää kurssin UE1)
Suuret maailmanuskonnot ja alkuperäiskansojen uskonnollisuus. **Arviointiperusteet:** Koe tai esitelmä sekä jatkuva näyttö.

UE5 Mihin suomalainen uskoo? (vsy, oo/io, edellyttää kurssin UE1)
Uskonnollinen ja aatteellinen kehitys Suomessa: uskonto historiallisena, kulttuurisena ja yhteiskunnallisena tekijänä Suomessa sekä maamme uskonnolliset yhteisöt. **Arviointiperusteet:** Alustus, koe tai esitelmä sekä jatkuva näyttö.

VENÄJÄ, lyhyt oppimäärä (lukiossa alkanut) VEB3

VEB3.1 Hyvää päivää, hauska tutustua (vsy, oo, numerojärjestys)
Venäjän aakkosten, äänteiden ja ääntämisen opettelua. Alustava tutustuminen kaunokirjaimiin. Tervehtiminen ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan itsestä (nimi, perhe, ammatti, kielitaito) ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Substantiivien suvut, adjektiivien yksikön nominatiivi, persoonapronominit, possessiivipronominit, omistaminen, numerot 0-10, yksikön prepositionaali, 1. konjugaation verbit. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakennekoe. Sanelu.

VEB3.2 Näin asiat hoituvat (vsy, oo, numerojärjestys)

Harjoitellaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksien tekemistä ja kahvilassa asioimista sekä tien kysymistä. Ääntämis- ja kirjoitusharjoituksia. substantiivien ja adjektiivien monikko, 2. konjugaation verbit, viikonpäivät, lukusanat 11–1000, yksikön akkusatiivi ja genetiivi, , liikeverbejä, olla-verbin preteriti, pehmeät adjektiivit, järjestysluvut ja futuuri. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakenneko. Kuullun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma.

VEB3.3 Vapaa-aika ja harrastukset (vsy, oo, numerojärjestys)

Vapaa-ajan viettoon liittyvien palveluiden käyttäminen, asunnon ja ympäristön esittelemine, puhelinkeskustelu. Liikeverbejä, yksikön instrumentaali ja datiivi, preteriti, liittofutuuri. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakenneko. Kirjoitelma.

VEB3.4 Meillä ja muualla (vsy, oo, numerojärjestys)

Työelämä, opiskelu, harrastukset. Yksikön sijamuotojen kertaus, monikon datiivi ja instrumentaali, liikeverbejä, konditionaali, verbien aspektit, järjestysluvut. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakenneko. Kirjoitelma.

VEB3.5 Ennen ja nyt (vsy, oo, numerojärjestys)

Juhla ja arki, kulttuurisanastoa, ulkonäkö, pukeutuminen, luonteenpiirteet. Adjektiivien vertailu, lyhyt adjektiivi нужен, yksinkertainen futuuri, monikon genetiivi, akkusatiivi ja prepositionaali. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakenneko. Kirjoitelma.

VEB3.6 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (vsy, oo, numerojärjestys)

Likimääräiset kellonajat, tarkoituksen ilmaiseminen, arkielämä, kotityöt, matkailu, hotelli, kirjeen kirjoittaminen, ravinto, terveelliset elintavat, sää, luonto, perhe, suku, ihmissuhteet. Imperatiivi, etuliitteiset ja etuliitteettömät liikeverbit, kollektiiviluvut, järjestysluvut, vuosiluvut, possessiivipronominien taivutus, ни-alkuiset kieltopronominin ja -adverbit, possessiiviset adjektiivit, pronomini свой. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakenneko. Kuullun ymmärtämiskoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma. Koe liikeverbeistä.

VEB3.7 Kulttuuri (vsy, oo, numerojärjestys)

Turistina lentokentällä, tullissa, majoittautuminen hotelliin. Moskovan historiaa, nykypäivää ja nähtävyyksiä. Valmentaudutaan eri tavoin ylioppilaskirjoituksiin. Adjektiivin yksikön datiivi ja instrumentaali kertauksena. Verbin aspekti, imperatiivi ja etuliitteisiä liikeverbejä. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakenneko. Kuullun ymmärtämiskoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma/tiivistelmä.

VEB3.8 Yhteinen maapallomme (vsy, oo, numerojärjestys)

Koulunkäyntiä, opiskelua ja harrastuksia. Vaateostoksilla. Venäläisiä ja suomalaisia juhlia. Valmentaudutaan eri tavoin ylioppilaskirjoituksiin. Substantiivin monikon taivutus. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakenneko. Kuullun ymmärtämiskoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma/tiivistelmä.

VEB3.9 Siperia opetti? (ksy, oo, numerojärjestys)

Venäjän maantiedettä, kirkollista ja maallista kulttuuria. Harjoitellaan luettua, kuultua ja kirjoittamista ja valmentaudutaan ylioppilaskirjoituksiin. Kerrataan kieliopin keskeiset asiat. **Arviointiperusteet:** Aktiivinen osallistuminen. Sanasto- ja rakenneko. Kuullun ymmärtämiskoe. Luetun ymmärtämiskoe. Kirjoitelma/tiivistelmä.

YHTEISKUNTAOPPI YH

YH1 Yhteiskuntatieto (pa, oo, numerojärjestys)

Valtarakennelmat, valtio ja yksilö. Suomen poliittinen järjestelmä ja yhteiskunnan perusrakenteet. Kansalaisen perusoikeudet ja yhteiskunnalliset vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet. Tiedonvälityksen rooli demokratiassa, työmarkkinat ja turvallisuuspolitiikka. **Arviointiperusteet:** Koe tai esitelmä sekä oppitunnilla erikseen sovittava alustus. Jatkuva näyttö.

YH2 Taloustieto (pa, oo, vapaa kurssin YH1 jälkeen)

Kansantalouden perusteet, keskeiset käsitteet ja teoriat. Suomalaisten elinkeinot, taloudellinen toiminta ja yritykset, talouselämän häiriöt ja talouspolitiikka. Ajankohtaisten talouden ilmiöiden seuranta. **Arviointiperusteet:** Koe ja alustus kurssilla sovittavasta aiheesta sekä jatkuva näyttö. Itsenäisesti opiskelevilla koe, tutkielma ja erikseen sovittava talousraportti.

YH3 Kansalaisen lakitieto (vsy, oo, suositellaan suoritettavaksi abivuonna)

Suomen oikeusjärjestyksen keskeiset periaatteet. Kansalaisten yleisimmät oikeustoimet. Kurssilla käydään alioikeudessa ja tutustutaan opintokäyntien avulla mm. viranomaistoimintaan. **Arviointiperusteet:** Koe, alioikeusraportti ja jatkuva näyttö.

YH4 Eurooppalaisuus ja Euroopan unioni (vsy, oo, vapaa kurssin YH1 jälkeen)

Euroopan asema nykyajan maailmassa. Euroopan yhdentymiskehitys ja kansainvälistyminen. Euroopan unionin ajankohtaiset asiat. Tutustuminen Euroopan nuorten parlamentin toimintaan. Kurssi sisältää vierailuja ja opintokäyntejä. **Arviointiperusteet:** Koe/esitelmä/portfolio ja jatkuva näyttö.

YH5 Yrityskurssi (so, oo, vapaa kurssin YH1 jälkeen)

Yrityskurssilla on tarkoitus tutustua yrittämisen eri puoliin: Mitä yrittäjyys on asenteena ja mitä yrittäjyys on ammattina. Kurssilla hahmotellaan oma yritysidea ja sille toteuttamissuunnitelma. Idean ja suunnitelman arvioi kokenut yritys-elämän asiantuntija. Kurssin aikana tutustutaan myös toimiviin yrityksiin. Tavoitteena on kurssin aikana käytännöllisesti miettiä omaa aktiivisuutta, aloittekykyä ja sitkeyttä (sisäistä yrittäjyyttä) sekä tutustua yrittäjyyteen yhtenä ammattivaihtoehtona. **Arviointiperusteet:** Jatkuva näyttö ja lopputyö.

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS ÄI

ÄI10 Opiskelutaidon ja kieliopin kertauksen kurssi (ksy, oo, vapaa suoritusjärjestys)

Orientoituminen lukiomaiseen opiskeluun, runsaasti kielenhuollon harjoituksia, kieliopin peruskäsitteiden kertausta sekä hyvän koevastauksen rakenteen ja kieliasun opiskelua. **Arviointiperusteet:** Kielentuntemuksen koe, koevastaus, kirjoitelma. Aktiivinen osallistuminen.

ÄI1 Kieli, tekstit ja vuorovaikutus (pa, oo, numerojärjestys)

Tekstityypit ja -lajit, tekstin ydinasioiden löytämisen keinot, yhdyssanat, sanaliitot, iso ja pieni alkukirjain, referaatti, kirjoitelman jaksotus, omista ajatuksista ja kokemuksista kirjoittaminen, tavoitteellinen ryhmäkeskustelu. Tekstitaidon harjoituksia ja/tai koe. Yhteinen kokonaisteos. **Arviointiperusteet:** Referaatti, kirjoitelma, tekstitaito. Aktiivinen osallistuminen. Pieni kielenhuoltokoe.

ÄI2 Tekstin rakentaminen ja tulkitseminen (pa, oo, numerojärjestys)

Tekstin ja puheen suunnittelu ja niiden rakentamiseen liittyvät seikat. Prosessikirjoittaminen aineistoa ja itse hankittua tietoa käyttäen, kirjallisuuspuheenvuoro, kielenhuolto. Tekstitaidon harjoituksia. **Arviointiperusteet:** Prosessikirjoitelma, kirjallisuuspuheenvuoro, mahdollisesti kielenhuoltokoe ja/tai tekstitaito. Aktiivinen osallistuminen.

ÄI3 Taiteesta omaan ilmaisuun (pa, oo, numerojärjestys)

Kirjallisuuden lajit, epiikan, lyriikan ja draaman ominaispiirteet, kaunokirjallisuutta, novellin analysointi ja tulkinta. Puheharjoituksena novellianalyysi tai runoesitys erittelyineen. Kirjoitelmina novellianalyysi ja teksti, jossa oppilas voi käyttää kirjallisuuden keinoja, esim. kuvaus, satu, novelli. Tekstitaidon koe kirjallisuudesta. **Arviointiperusteet:** Novellianalyysi, kirjallinen ja suullinen ilmaisuharjoitus, tekstitaito. Aktiivinen osallistuminen.

ÄI4 Tekstit ja vaikuttaminen (pa, oo, numerojärjestys)

Asiakeskeinen ja tunnepohjainen vaikuttaminen, argumenttianalyysi, kieli vallankäytön välineenä, mediakriittisyys, Tuntematon sotilas ja muuta kirjallisuutta, vaikuttamaan pyrkivää puhumista, mielipidetekstejä. Tekstitaidon harjoituksia ja/tai koe. **Arviointiperusteet:** Kaksi erilaista mielipidetekstiä, puheenvuoro, tekstitaito, Tuntematon sotilas. Aktiivinen osallistuminen.

ÄI5 Kirjallisuus aikansa ilmentäjänä (pa, oo, numerojärjestys)

Maailmankirjallisuuden tyylivirtauksia teoksineen. Aineistopohjainen kirjoittaminen sovelluksineen, essee ja artikkeli ym. tekstilajeja, asiatekstin kieli- ja tyyliseikkoja omiinkin teksteihin sovellettuna. Tekstitaidon harjoituksia ja/tai koe. **Arviointiperusteet:** Kirjallisuusessee, esseekoe, tekstitaito. Sovitut kirjallisuustehtävät. Aktiivinen osallistuminen.

ÄI6 Kieli, kirjallisuus ja identiteetti (pa, oo, numerojärjestys)

Kotimaisen kirjallisuuden historiaa, suomen kielen kehityksen pääpiirteitä, päättökokeen tyyppistä kirjoittamista, ylioppilaskirjoitelmien erittelyä, kotimaisen kirjallisuuden merkkiteoksia, yhteisenä teos Seitsemän veljestä. **Arviointiperusteet:** Esseekoe, tekstitaidon koe, kirjallisuuden historian koe. Aktiivinen osallistuminen.

ÄI7 Puheviestinnän taitojen syventäminen (vsy, oo, vapaa kurssin AI4 jälkeen)

Yksilöpuheenvuoron rakenne, kohdentaminen, kontakti ja ilmaisutapa, puheenvuoro aineiston pohjalta, tavoitteellinen keskustelu, kirjallisuuskeskustelu, tutustuminen puheviestintätaitojen päättökokeeseen. **Arviointiperusteet:** Kurssin alussa sovitut esiintymis- ja ryhmäviestintäharjoitukset. Aktiivinen osallistuminen.

ÄI8 Tekstitaitojen syventäminen (vsy, oo, viimeinen kurssi)

Tekstityyppien ja -lajien kertaus, tekstianalyysissa tarvittavat käsitteet monipuolisesti, tekstin rakentaminen ideoinnista viimeistelyyn, viittaustekniikan hiomista, kielenhuoltoa, kuva tekstinä. **Arviointiperusteet:** Tekstitaitoa mittaavia vastauksia. Aktiivinen osallistuminen.

ÄI9 Kirjoittaminen ja nykykulttuuri (vsy, oo, pakollisten kurssien jälkeen)

Nykykirjallisuutta ja sen ilmiöitä, ajankohtaisia suullisia ja/tai kirjallisia puheenvuoroja kielestä ja kulttuurista, mediatekstien ajankohtaisuuksien, ilmaisukeinojen ja vaikutusten tarkastelua, yo-aineiden arvosteluperusteet, yo-aineiden arviointia, välimerkkikertaus, preliminääri ja sen henkilökohtainen palautus. **Arviointiperusteet:** Esseekoe, esseekokeen preliminääri painotetusti, osallistuminen kirjallisuuskeskusteluun tai kirjallisuuspuheenvuoro.

*Onnea ja menestystä
apintaihisi!*